

Legjobb és Leghíresebb
Pipere Hölgyor
La VELOUTINE
Különleges Részor
BISMUTTAL VEZETVE
CH. FAY, ILLÁTSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Puritas különleges szájszappan.

A régóta hírneves, egyetlen és már 1862-ben a londoni világiállításon kiütetett, legvonzóbb és leghatásosabb szer a száj és fogak ápolására. A «Puritas» teljesen oldja a fogak tisztátalanságát, anélkül, hogy azokat megsértené, gátolja a fogak romlását s a szájban a rossz szag képződését. **Med. dr. Faber C. M.,** ő fensége, boldogult Miksa császár, udvari orvosától. — 1 szelence 1 frt. Szétküldési raktár: Bécs, I. Bauernmarkt 3, s a bel- és külföld minden gyógyszerárában és illatszerekkereskedésében. 4512

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható

VIG ÓRAK

ELBESZÉLÉSEK, TÁRCZÁK.

Irtá

BERCZIK ÁRPÁD.

Ára füzve 1 frt 20 kr.

Tartalom: Leány! — Ottill. — A bányka. — Hogy töltötte napjait az öreg úr? (Emlékgjegyzetek Deák Ferenczről.) — Szól a madár! — A bús magyar. — Egy pesti ház. — A commissió. — Virginia. — Az a bizonyos «egy» ruha. — A fehér rókák. — A mandátum. — Először a színházban. — Jó bor. — Az első látogatás. — Úgyetlen udvari — A hódrémes kabát. — A kölcsönkérők. — A grajler. — A beteg diák. — Egy szakáll története.

PARIS
Printemps

NOUVEAUTÉS
Ingyen és Bérmentve

küldjük a legújabb divatot tartalmazó nagy illusztrált Catalogust a téli évadra.
Megkeresések czimzandók:

JULES JALUZOT & Co
PARIS

Ugyancsak bérmentve küldetnek a *Printemps* oriási raktárán levő szövetek mintái, árat és fajt lehetőleg meghatározni kérünk.

Expedíció Magyarország részére portamentesen 25 franktól kezdve.

Vámmentes küldemények feltételei a Catalogusban. Továbbító-és vámkezelési házunk: **Salzburgban, Mozartplatz, 4.**

Levelezés Magyar nyelven.

Nincs többé fejfájás!

D. Götz MIGRAINE-PORA

huszonöt év óta **egyoldala, ideges, rheumászerű, sőt gyomorból származó fejfájás** ellen a legjobb sikerrel használtott, mit több ezerre menő köszönet-nyilvánítás bizonyít. Utolsó időben a

MADRIDI UDVAR

feltűnő eredménnyel használta. 1 doboz ára haszn. utasítás. 2 frt. 1 kis próba-doboz 1 frt. Eredetiben kapható **Fáykis József nagy Kristófhoz** az. gyógyszerárában Budapesten, továbbá **Török Józsefnél**, király-utca. Postai megrendelések azonnal eszközöltetnek.

Harmonikától külön árjegyzék!

Képes árjegyzék ingyen és bérten.

Sternberg A. és Testv.
Hangszer-Ipar
Budapest, Kerepesti-út 36

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A SZENT.

TÖRTÉNETI ELBESZÉLÉS.

Irtá

MEYER KONRÁD FERDINAND.

FORDITOTTA

PÉTERFY JENŐ.

KIADJA A KISFALUDY-TÁRSASÁG.

Ára füzve 1 frt. — vászonkötésben 1 frt 50.

CSIKY GERGELY
AZ ATYAFIAK

REGÉNY.

Ára füzve 1 frt 50 kr.

VASÁRNAPI UJSÁG

44. SZÁM. 1891.

BUDAPEST, NOVEMBER 1.

XXXVIII. ÉVFOLYAM.

Külföldi előfizetőknek a postailag megfizetett viteldij is csatolandó.
Külföldi előfizetőknek a postailag megfizetett viteldij is csatolandó.
Külföldi előfizetőknek a postailag megfizetett viteldij is csatolandó.
Külföldi előfizetőknek a postailag megfizetett viteldij is csatolandó.

JÓKAI MÓR.

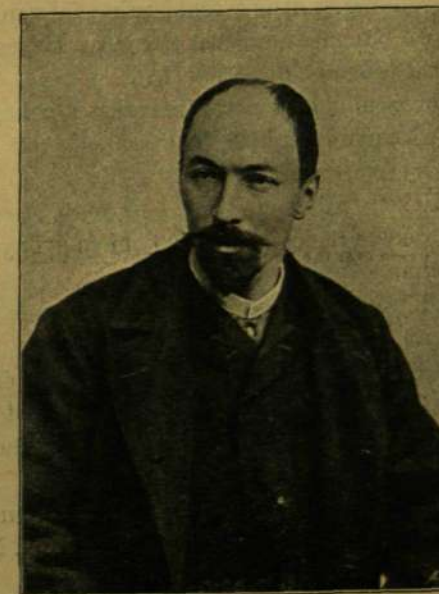
BENCZÚR GYULA.

PALK MIKSA.

BLAHA LUJZA.

VÁGÓ PÁL.

P. MÁRKUS EMILIA.

MAGYAR ÍRÓK ÉS MŰVÉSEK.

A «Magyar szellemi élet» című most megjelent munkából.

A helyett, mint ez az ipartörvénybe ütközőleg gyakran történik, hogy
HELYISÉG-VÁLTOZTATÁS

ürügye alatt divatból kiment árúkat MÉLYEN LESZÁLLÍTOTT ÁRAKON kínálnánk, egyszerűen a t. vevőközönség becses figyelmébe ajánljuk óriási nagy és folyton új választéku raktárunkat

SZŐNYEGEKBEN

a legújabb mintákban, s legnagyobb választékban, továbbá

függönyök- és butorszövetekben

a legutányosabb árak és feltételek mellett.

Stambul és Smyrna szőnyegeinket □méterenkiint 9–10 frttól feljebb, teljes méretért kezeskedve.

Nagy vászon- és pamutáru-raktárunk

továbbá: fehérnemű-, menyasszonyi kelengyék- és ágynemű-készletről szóló 300 ábrával ellátott árjegyzékünket ingyen és bérmentve küldjük.

KUNZ JÓZSEF ÉS TÁRSA

magyar kir. szabad. nagykereskedők, cs. és kir. udvari szállítók,

Budapesten, V-ik kerület, Deák-tér.

A SIRNÁL.

Irtá gróf Teleki Géza.

I.

A koporsó fedele borzalmas hangon kongott föl a sírból, midőn reá hullottak a rögök. A végzettséget tevők már oszlani kezdtek, mint a kik eleget tettek kötelességüknek. Csak egy nem akart távozni s kérte a reá várakozni akarókat: hagyják őt itt egyedül.

A sirt hantoló munkások közönyös arccal folytatták megszokott munkájukat, míg végre fölhangzott a munkavezető szava: „Jól van már!” S ezek is távoztak.

Még akkor is ott állott, némán tekintve maga elé, az az egy: — a férj.

Sokáig állott így, míg végre, mintegy föl-ébredve, körülnézett, s egy tekintetvet vetve az új hantra, zokogásban tört ki.

— Most már mind a tied! — kiáltott föl és elsietett.

A fájdalom űzte őt, s ment cél nélkül tovább, tovább. Végre a fájdalom és fáradtság erőt vett rajta és egy utca szögletén lerogyott.

— Boldog vagy te is! — rikácsolá fülébe nem sokára egy oda tántorgó részeg ember. A fiatal ember figyelmes lett megszólítója s csodálkozással teljes tekintetét vetett reá.

— Boldog? — sohajtott föl, s utóbb a meggyőzés hangján felkiáltott: — Nincs boldog ember a föld kerékén!

— Hazudsz! — viszonzá a részeg, — hisz látom, hogy az vagy! Boldog, — boldogabb, mint én vagyok! Én még tudok a lábamon állani, de te már nem tudsz. Te olyan vagy, hogy fogadok, nem tudod: fia vagy-e, avagy leány? he?! — S ezzel kirántva amannak zsebéből az óráját, röhögve sietett tovább. Emberrünk nem védte magát s közönyvel tekintett a távozó után. Midőn amaz már nem volt többé látható, fölállott, s mintegy fenszóval gondolkozva szólott:

— Boldog! — boldogabb, mert — részegebb! Hirtelen körülnézett s meglátva pár lépésnyire egy koresmaajtót, besietett az ivóba.

Késő este volt már. Az ivóban csak az igazi törzsvendégek közül ült még néhány. Elzúllott, félelmetes alakok. Csodálkozva nézegették a belépőt, mint nem közéjük tartozót. Minden arcz kíváncsian fordult feléje, midőn egy külön álló asztalhoz ülve, „bort, sok bort!” rendelt magának.

— Én ismerem! — szólott egyik a nagy asztal mellett, s a többiek egy pillanat alatt köze-

lebb húzódtak ehhez, egyszerre kérdezve mind: ki ő?

— Borzás, lakatos mester, — felelé a kérdezt, — a nagy-útczából. Szép üzlete van. Szép családja is volt; — de csak volt. Két kis gyermekét egy év alatt temette el, és most, — ma láttam, — vitték ki a temetőbe feleségét is. Most már nincs senkije.

— Közénk való lett! jegyzé meg egy elkese-redett alak.

— Fiúk, — szólott újból az elbeszélő, — ne bántsátok, jó ember. Majd ha hatott a bor reá, megbarátkozunk vele. Fizetni fog, s mi inni fogunk!

— Jól van, — jegyzé meg egy másik, — ha önszántából is beáll a mi balekunknak, ne erőszakoskodjunk.

Úgy lett. Emberünk mohón itta a bort, s az hamar a fejébe szállt. Ekkor közeledtek a többiek hozzá, s nemsokára versenyt ivott és kiabált velök. Másnap Borzás a koresmáros egy ronda fülkéjében ébredt föl. Feje zúgott, gyomra égett. Kétségbe esve nézett körül. A vele ivók közül még másik kettő aludott ugyanott. Ezek is föl-ébredvén, azt tanácsolták neki, hogy igyék pálinkát: ez segíteni fog gyomrának a baján. Borzás ivott... E pár korty újra elbódította.

Vége volt. Iszákos lett, üzletével felhagyott. Nemsokára elárverezték házát, mindenét.

II.

Halottak napjának előestéje van. Minden élő megelékezik drága halottjairól: ellátogat a sírhoz s földszíti azt. A temető virágerdővé változott, mely a lámpák ezreinek világánál egész pompájában tündököl. Némelyeket a kegyelet: szívök vezeti ki, mások mennek szokásból; — sajnos! van sok olyan is, kit a hiúság visz oda! Hazudnak még a sirnál is. Ha szólan tudnának azok odalentéről!

Az oda siető emberáradatban haladott Borzás is. Régi ismerősei nem ismerték volna meg a pár év előtt csinos ifju iparost ez elzúllott, elvadult emberben. A temetőbe érve, egyenesen az övi sírházhoz sietett, s szinte kellemetlenül látszott meg-
lepetve, midőn észrevette, hogy a szomszéd sir előtt egy öreg asszony térdepelve imádkozik. Megállott a sir előtt és várt, néha-néha meg-
tapogatva valamit rongyos kabátja oldalzsebében. Végre fogyni kezdett a türelme s megszólította az öreg asszonyt:

— Nén! nem megy körülnézni a temetőt? Nagyon szépen van díszítve néhány sir.

— Nem gyönyörködni jöttem én ide, — válaszolt a megszólított. — Ez a sir vonzott ide. Ne legyen ma, mikor a többi mind föl van díszítve és látogatva, ez sem elhagyva. Megérdemelte ezt tőlem az én jó fiam!...

Az öreg nőn erőt vett e szavakra a zokogás. — A fia nyugszik itt?

— És a menyem, szegény!

— Nekem pedig e sírban, — szólott Borzás, — mindenem: feleségem, kis fiam és gyönyörű leánykám.

— Oh, a meghaltak nem szerencsétlenek. Ők nyugosznak! — sohajtott az öreg nő.

— Igen! igen! a sír a nyugalom helye, én is így érzek. Velők is fogok pihenni még ma!

— Mit mond?! — kérdi most, térdepelő helyzetéből ijedten felállva az asszony.

— Mit ijedez úgy? Hisz egy a gondolatunk. A sír a nyugalom helye! Pihenni akarunk. Nálam pisztoly van és több tölts.

— Isten elleni bűn csak gondolni is ilyeneket, — mond a nő, — s bármennyire jól esnek is zaklatott életem után a pihenés, ily gyúvaságra vetemedni nem tudnék. Félreértett engem. Én élni akarok! Élnem kell! Nem szabad elhagynom fiam két kedves kisedét, kiknek rajtam

kivül nincs senkijök. Az igaz, hogy sokat sorsukon nem segíthetek, — oh! ha még dolgozni tudnék! Ha volna honná erőm!

— Dolgozni! — mondá utána Borzás önkéntelenül, s azután elmélyedt a gondolataiba. — Igen, dolgozni, mert a munka még vigasztalást is hoz! — sietett mondani.

Az öreg asszony, ki aggdóva nézte a most némán ott állót, remegett, hogy az szemeláttára hajtja végre sötét tervét. Borzás csakugyan zsebébe nyúlt s előrántotta a pisztolyt. Az öreg asszony hozzá ugrott s megragadta kezeit.

— Hagyjon el, némém! Ne féljen, nem leszek már öngyilkos. El akarom dobni fegyverem, — mondá Borzás nyugodtan, s kis vártatva folytatá: — Dolgozni fogok!

— Hála neked, Istenem! erőt adtál megmentenem egy életet s egy léleknek az üdvösségét! — fohászkozott a nő.

Borzás már nem hallotta az öreg asszony utóbbi szavait. Eldobta a pisztolyt, visszalépett kedveseinek sírházhoz és zokogásban törve ki borult arra reá.

Midőn végre az enyhét hozó könyár mérsékli fájdalmát, Borzás felállott, körülnézett, tekintete az öreg asszonyt keresé, de az már a fölött és elrejtett pisztolyval eltávozott.

— Dolgozni akarok! Dolgozni fogok! — e szavakkal vett búcsút Borzás a sírtól.

III.

Egy év telt el. Újból halottak napjának előestéje van. A kegyelet, hiúság, farizeusság, a zokogás, az igazi fájdalom, a feledni nem tudó szív, e különböző dolgok ismét a temetőbe vezettek mindenkit.

A nagy tömegben ott ment Borzás is. Nem az utóbb látott, — a régi Borzás volt ez. Egyszerű, de csinos fekete öltöny volt rajta. Arca most is komoly, látszik szemében a fájdalom, mely bensejét gyöttri; de eltűnt a szemekből a vadság, az arczról ama pár vonás, a mi a fel-dült kedélyt jellemzi.

Hogy megérthessük a nagy átváltozást, vissza kell pillantanunk Borzás életének legutóbbi éveire.

Midőn most egy éve azon föltett szándékkal távozott, hogy dolgozni fog, régi barátaihoz sietett és munkát kért tőlük. Egy félelve mint segéd dolgozott, hol egyknl, hol másiknl; ott, a hol épen sietős és kényes munka volt. E fél-év alatt igazolta, hogy ismét a régi, ügyes munkás lett, s hogy az iszákosságról tökéletesen lemondott. Ezután, barátaitól segélyeztetve, maga is üzletet nyitott. Munkában nem volt hiány s ment a munka rendesen. Régi megrendelői újból fölkeresték. Csak szomszédaival gyűlt meg néha a baja, midőn sietős munkája akadván, éjjel is dolgozott s lármás munkájával zavarta amazoknak az éji nyugalmát.

Jövedelme egy részéből pontosan törlesztette a barátaitól kapott kölcsönt, de hogy mit csinált jövedelmének a másik részével, ez az utóbbiak előtt, bármennyit beszéltek egymás között róla, mindig rejtély maradt. Maga magára csak a leg-szűkebben költött, s az éjjelt napallá tette mégis, hogy jövedelme minél nagyobb legyen. Most, a mint a temető besietett, két tökéletesen egyforma koszorú volt a kezében. Az egyik az ő kedveseinek, a másik — a szegény öreg asszony ott nyugó családjának volt szánva.

Midőn már majdnem elérte menetele célját, oda tekintett a sírokra és meglepetten állott meg. Mindkét hant egyszerűen bár, de valódi csinnal volt földszítve. Az öreg asszony ott térdelt, fejét a keresztfára támasztva, — egy valóban megtört alak. Még a szeméi is csukva voltak, — olyan volt, mint egy halott. Csak inát rebegő ajkai árulták el, hogy még él.

A sírok között, még mindig igazgatva az odahelyezett szép, sötét hónapos rózsákat, egy 10—11 éves gyönyörű angyal arczu leányka térdelt.

Borzás közelebb lépett. A kis leány meglepetve állott föl s nagy szemével csodálkozva nézte a közeledőt.

A léptek zajára az öreg nő is föltekintett.

— Kösönöm! — szólott e pillanatban mellé lépve és kezét nyujtva Borzás. Az öreg asszony hosszan tekintett rá. Mindent megértett ez egyetlen szóból.

Ezután mind a hárman letérdepelve imádkoztak sokáig, — sokáig.

— Menjünk, — szólott végre az öreg asszony. Felemelkedtek s megindultak a temetőből kifelé.

Soká mentek némán, míg végre Borzás megszólalt:

— Hogy tudom én ezt meghálálni, némém? — Mit? — kérde az öreg nő.

— Hogy oly széppé tették az én síromat.

— A hála egy csekély jele ez csak, — mond az öreg asszony. — Ha az, ki a gondoktól, sőt a véginségtől megmentett bennünket, nem akar köszönetet elfogadni, s ha még titkolja is, hogy ki ő! Eljöttünk hát hálánkat kifejezni, — nem neki, de azoknak, kik olyan drágák voltak neki.

Évek teltek el. A jó öreg is oda jutott a két sír mellé — a harmadikba. De nyugodtan ment oda, — nem maradt elhagyatva kis árva unokái: Borzás jobban gondoskodott róluk, mint önmagáról.

A három sírt ez után minden évben Borzás díszítette föl — fiatal nejevel.

VÉRTANÚK HAMVAI.

Luther Márton-tól.

Szórd szerzte a szeleknék,
Vagy hullám-árba dob,
Ne félj, gondolva lesznek
A szentelt hamvak ott.
Szétszórort porukból ébred
Uj élet mindenütt,
Tanubizonyság végett,
Te rólad, istenünk.

Atyánk, te befogadtad
Végző lehelletük,
A sátn diadalmat
Nem ül szemben velük.
Ők holtan is beszélnek,
S mint éreznek zengzete
Fülébe zúg a népek
Az Úr nagy szent neve.

Longfellow paraphrasisa után.

HEGEDŰS ISTVÁN.

HALOTTAK ÉJÉN.

Sírfi homály bús fenyéren...
Fű, fa, bokor esti gyászban, feketében.
Komor szellő avart zörget, főtöt oszlát;
Sirok ormán rezgő lángok,
Vörös fátylak gyüladoznak.

Szanaszójel élő árnyak
Halkan verő, szorult szívvel kelnek, járnak.
Hajh! Az a sok gyászba borult özvegy, árva
Hogy borul le szerettei
Könnytől ázó sírhalmára!

... Fényes imák... Nagy beszédek...
S én azokból mit sem értek, mit sem érzek!
Idegen gyász, idegen bú nem illet meg,
Az *enyém* messze innen,
Más vidéken szenderegnek.

Kelet síkján van egy város...
Oda szállok édes anyám sírhalmához
Mécsvilágú megcsillan a könnyem fénye...
Bús dalokból kötögetek
Koszorút az emlékére.

Majd magasba s tova szállva
Elrepülök kicsi hógom sírhalmára.
Megáldom a drága porát, csöndes álmát,
Úgy távozom a sugalmas,
A varázstelt éjszakán át.

Búsán lengek egy virágos
Hantba vetett menyasszonyi nyoszolyához.
Hús nyoszolya... Föld a leple...
Végző hitem, boldogságom!
Szép kedvesem alszik benne.

... Mindörökre! Mindörökre! —
Hasztalan hull égő szemem zápor könnyre.
Hanem azert mégis, mégis hadd peregen...
Zápor után könnyebbülten
Száll a felleg, — árva lelke.

Oh, mert a szív úgy megenyhül,
Mikor vigaszt, irt merít a győtrelemből;
Mikor az a sajtó kebel csak azt érzi,
Hogy maga is porrá lesz majd
S övéhez fog megtérni.

Gyászos vigasz!... Bús, sivár kép...
Körülöttem egyre sűrűb, több az árnyék, —
Komor szellő avart zörget, kötöt ó-zlat,
Sirok ormán rezgő lángok,
Vörös fátylak — hamvadoznak.

TELEKES BÉLA.

MÁRIA TERÉZIA MINT CSALÁDANYA.

Minden kiváló ember magánéletét figyelemmel és érdekléssel szoktuk kísérni, a ki korának szellemét irányozta s az emberiség millióinak élén állt, akár eszméivel, akár tényleges hatalmával. Mert a nyilvános működés útjai és sikerei annál tisztábban láthatók, minél közelebről ismerjük azokat a forrásokat, melyekből a közpályán harezoló nagy alakok még teljes kifejlődésük előtt is táplálkoztak, s melyekhez visszavisszatérnek, valahányszor küzdelmük csillapul, gondjuk pihenőt enged, hogy osztozzanak a mindennapi élet örömeiben és csalódásaiban, reményeiben és aggodalmaiban, a melyekre szívük annál fogékonyabb, minél nagyobb szellemi körben működik elméjük. A fejedelmek magán- és családi életének ismerete kétségkívül annál érdekesebb, minél kiválóbb szerepet játszottak a gondjukra bízott országok politikai sulyának megállapításában, a hatalmi tényezők irányításában, szóval a világtörténelemben. Mária Terézia történelmi nagyságának ismeretét is nagyban előmozdítják azok az adatok, a melyek róla, mint családanyáról, szerető hitvesről és fenkölt szellemű nőről a közönség elé jutottak.

Mária Terézia, mint a hatalmas ösök méltó utódja, mint egy nagy, egykor végveszélylyel fenyegetett birodalomnak uralkodója, ugyanaz a gyöngéd, szeretetreméltó, mindenben rendelkező kiváló nő a családban, mint a milyennek népei igazgatásában, a Habsburg-ház régi rendszerének megalapításában ismerjük. «Máltán hasonlították őt, — írja Marczali, kitől az alábbi adatokat veszünk, — az ünnepi szónokok Deborához, a ki mint jó anya, törvényt lát népe fölött.» Férje, Ferenc császár, jóllehet részt vesz a fontosabb tanácskozásokban, ambíciója nem igen van, hogy bármilyen tekintetben a kezdeményező szerepét játssza. Még a római császárság ügyeinek vezetését is neje és miniszterei ragadják magukhoz, s a császár «mintegy önként a második vonalba húzódik vissza.» Egyszer meg is mondja nyíltan, hogy nem is számítja magát az udvarhoz, ez csak a császárnéből és gyermekeiből áll. Nem csuda, ha tekintélyének csekély volta, mely nem igen állott arányban méltóságával, néha-néha rosszul is esett neki, de tudta, hogy családja ügyeinek vezetése biztosabb kezekben van, mint az övéi. Nem Mária Terézia mult, hogy férje rangjához illő tekintélyben s hatalmi körben nem részesül; a derék hitves mindent megtett erre nézve, de törekvéseiben csalódott, a mi azonban családi életének tiszta fényét soha sem homályosította el egy pillanatra sem.

Mária Terézia, mint nő és szerető hitves egyaránt boldog volt. Tizenhat gyermekkel volt megáldva, a kiknek nevelését a legapróbb részletekig ő maga szabályozta utasításaival, leveleivel és jó tanácsaival, a melyekben kifogyhat-

lan volt egész életében. «A gyermekszobában jutalmaz és büntet; egy izben még a makacs kis Józsefet is meg akarta vesszőztetni, és csak azért áll el ettől, mert azt mondták, hogy ezt még főherceggel nem tették.» Mire azt felelte a királynő, hogy «meg is látszott rajtuk.»

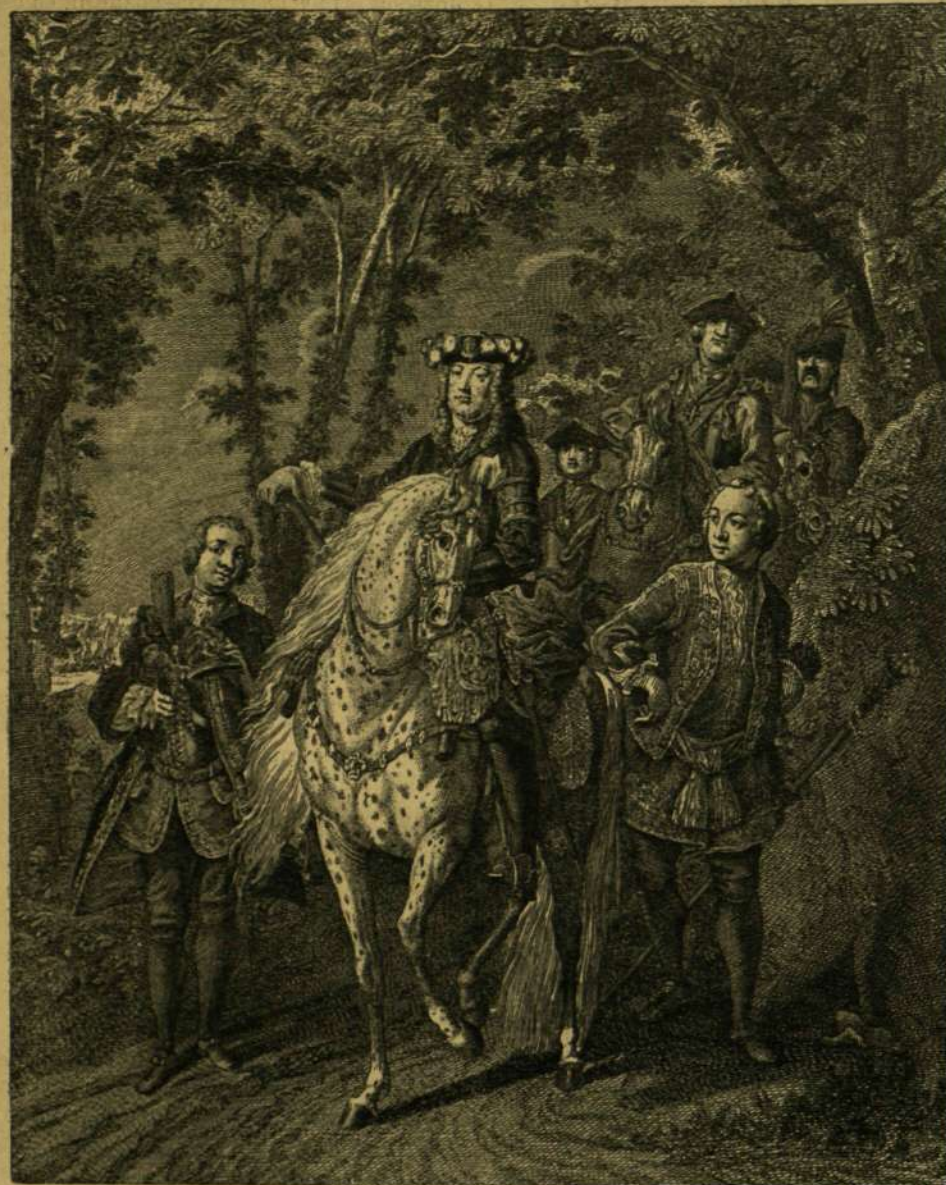
Levelei, a melyek fennmaradtak, úgy szólván kimeríthetetlen forrását képezik a gyöngéd anyai szeretetnek és minden iránt érdeklődő gondoságnak. A kormányzás nehéz munkája nem tompította el érzékét a köznapi élet apró örömei és bajai iránt, sem az anyai szív szeretete nem homályosította el az uralkodó éles látását. Minden gyermeke nevelőjét a leglelkismeretesebb gondal választotta s a nevelési tervet ő maga állapította meg. Első fiának, a későbbi József császárnak nevelését, mikor az a tizedik évét elérte, Batthyány Károly grófra bízta, mit sokan a magyar nemzet iránt tanusított elismerésének tartottak. Batthyánynak meg-hagyta, hogy apróságokkal ne vessződjék, csak a főfelügyeletet tartsa fenn magának, de különösen őrkdjék a fölött, hogy hízogók és hírhordók ne jussanak a gyermek közelébe, mert ezek megrontanák a mások becsülése iránti érzékét. A napot imádsággal kezdje, mert szükséges, hogy «alázatos szívvvel legyen meggyőződve Isten mindenhatóságáról, hogy őt szeresse és féljen tőle és az igazi keresztény gyakorlatokból és kötelemekből merítse a többi erényt.»

A szerető és gondos anya vezetése akkor sem szűnik meg, midőn gyermekei már nagykorúakká lesnek, mikor már maguk is családapák és uralkodók. Józseffel később is folytonosan vitatkozik s a maga véleményét soha sem rendeli alá fiának. Különösen szívén fekszik az, hogy felnőtt gyermekei kit vegyenek nőül. Lipót főherceget, mikor már Toskanát kormányozza, a leg-részletesebb utasításokat kapja anyjától, mikép viselje magát a különféle szertartások alkalmával és neje irányában. Rendkívül érdekes az a kifakadása, a melylyel a vadászatra induló Lipótnak ír, a kinek neje áldott állapotban van. «Gyöngédségünknel fogva, — írja Mária Terézia egész nőies megbotránkozással, — mindig mi járunk rosszul, mert a férfiak nem szeretnek minket ugyanazon módon, hanem legtöbb esetben csak önzésből. Ha az utazásnak célja lett volna a közszerencsétlenség orvoslása, vagy diccsőség szerzése, magam legjobban követeltem volna ez áldozatot. De érdemes-e könnyű szívvel megszomorítani egy drága lényt azért, hogy száz dámvadot ölünk, vagy egy zenészt, énekesnőt, vagy tánczosnót lássunk máshol!»

De nem kevésbbé fontos más tekintetben, egy másik fiának, a Miksa főhercegnek adott intelme is, a kit Magyarország kormányzatórá szánt. Tizennyolcz éves korában utazásra küldi őt anyja, hogy tovább képezze magát, s ily tanácsal látja el: «Hivatva vagy a német rend nagymesterévé lenni és Magyarországot kormányozni. A magyar állomás egyike a legfontosabbaknak, legkellemebbeknek a monarchiában, közel Bécshez és oly nemzet élén, melynek anyjai az érdeme körülöttem, melynek köszönöm megmaradásomat őseim trónján, és mely uralkodásom harminczhárom éve alatt anyyi jelét adta ragaszkodásának és buzgólkodásának akaratom végrehajtásában.»

A mily elismerő a császárné gyermekeinek jó tulajdonságai, épen olyan éles, szókimondó hibáik iránt. Ferdinánd főhercegnek egyszer szemére veti, hogy közönyösnek és elpuhultnak látja, nincs benne más, mint gőg és előítélet, kevés ájtatosság s engedelmesség s ezért reszket jövőjeért. Még mikor Lombardia kormányzására küldi is, akkor is inti a henységétől s a folyó ügyek elhanyagolásától, a melyeknek elintézése csak szorgalommal s odaadással teljesíthető. Annál nagyobb aztán öröme, mikor látja, hogy fia boldog családi életet él. Nem is szűnik előtte ismétlni, hogy őrizze családi boldogságát, legyen mennél több figyelemmel neje iránt, mert — úgy mond — «Készek vagyunk tűzbe menni férjünkért.»

Még élebbé vonásokban tűnik elének a királynő leányaival váltott leveleiből. Ezek mutatják, hogy mégis csak a családi kör volt az ő lelkének igazán éltető forrása; itt volt ő igazán helyén, gyermekei között, a kiknek úgy szólván minden lépése szeméi előtt történik. Ha már a fiuknál is mindenben maga intézkedett a leg-utolsó részletekig, elképzelhetjük, hogy leányaival épen semmi sem esik meg tudta nélkül. A szellemi és testi nevelés alapelveit egyaránt

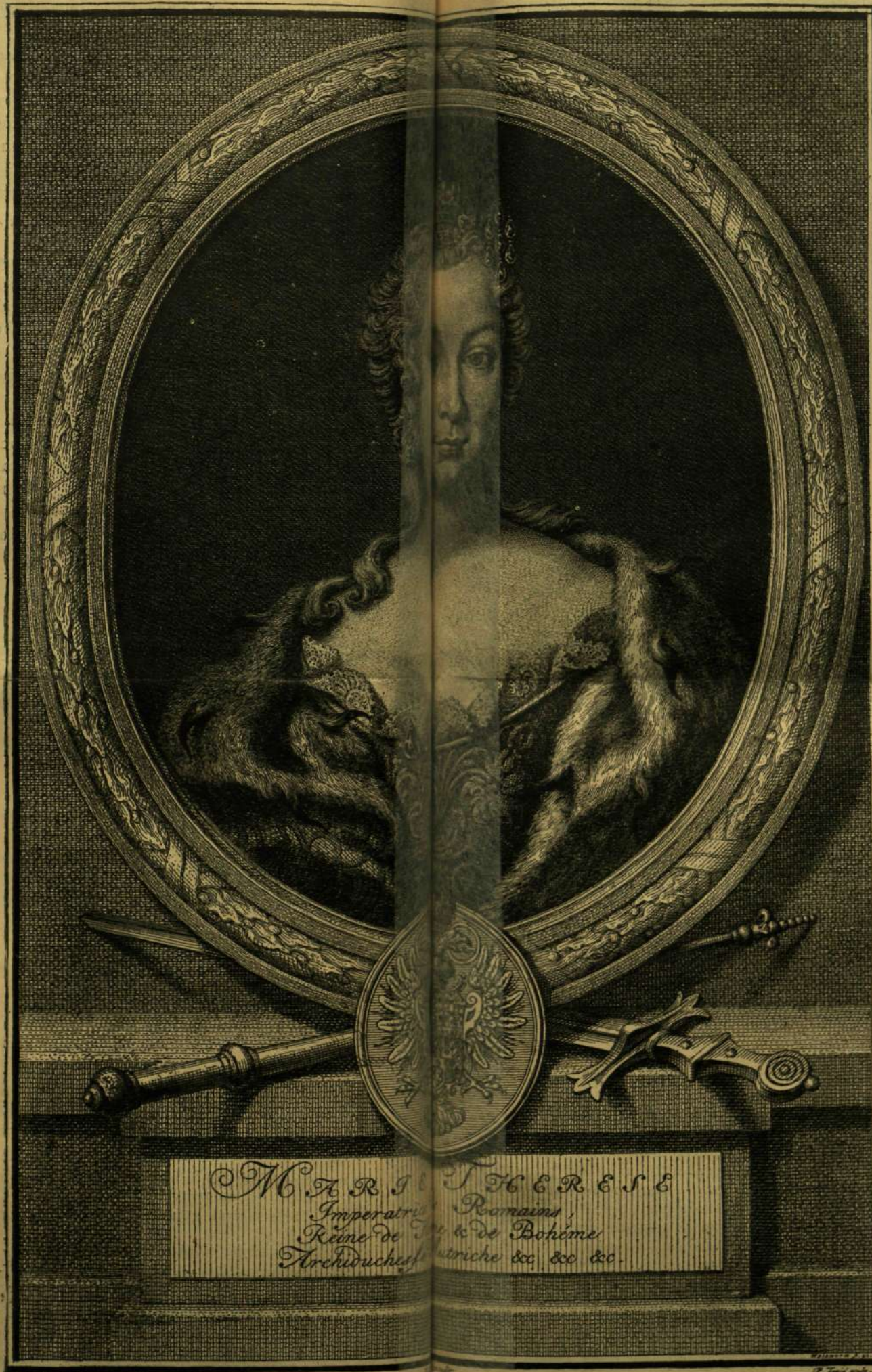

FRANCISCUS I.
ROMANORUM IMPERATOR SEMPER AUGUSTUS
REX GERMANIAE ET HEBEROSOMORUM.
DUX BOHEMIAE ET BARR. MAGNUS DUX HETRURIAE

I. Ferencz római császár magyar kísérettel.

Mária Antónia királyné.

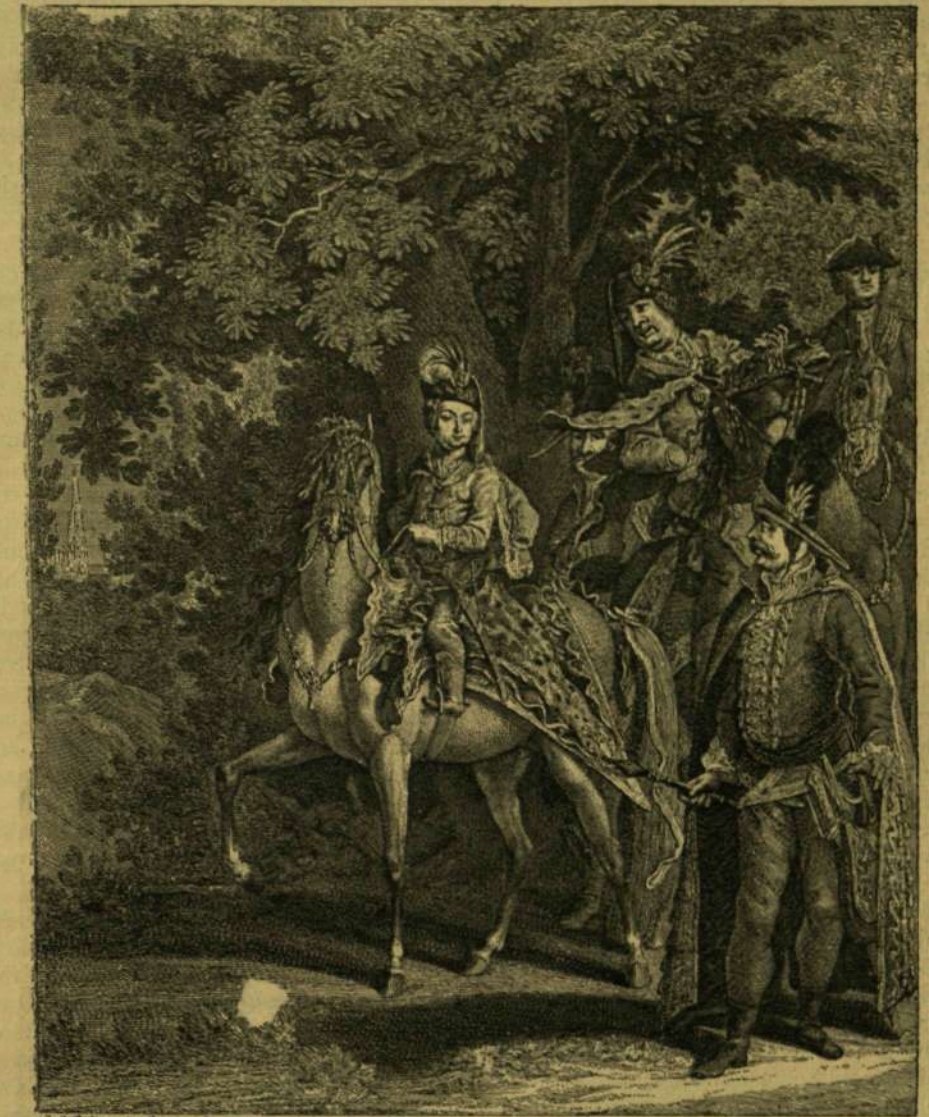

MARIA THERESA
Imperatrix Romanorum,
Regina Bohemiae
Archiduchess Austriae etc etc etc

Mária Terézia. — Az oroszországi levő eredeti rézmetszet után.

KÉPEK MÁRIA TERÉZIA ÉLETRAJZÁHOZ.

A Történelmi Társaság kiadásában.

JOSEPHUS
PAPAEUS HABSBURGIVS REGIS HUNGARIAE ET BOHEMIAE
ARCHIDUX AUSTRIAE
etc

József trónörökös-főherceg magyar kísérettel.

Катерина II Императрица
Даримъ ея на Императору въ Константиноули;
Она ея на Императору въ Константиноули;
И на Императору въ Константиноули.

Katalin orosz czárné.

egy nőstény karmaival súlyos sebeket ejtett rajta.

A két társ a lövések után segítségre szorult, azt egy tatár favágó személyében meg is kapta, ki először a fiatal testőrszázadost, utóbb pedig az összemarazangolt vadászt is felkeresvén, másfél órai járás után a sátrakhoz ért, hol az ebéd elkészítésével foglalkozó szolgáltnak hírt adott.

Magától értődik, hogy a kellemetlen eset kissé lelohasztotta a fiatal főurak kedvét, de miután a porul járt társak sérülései végre nem annyira veszélyesek, mint inkább fájdalmasak voltak, elszállításuk minden nehézség nélkül megtörtént, és a vadászat másnap újból megkezdődött.

Branicki gróf főerdészmeistere, egy Németországból odakerült szenvedélyes vadász, azt indítványozta, hogy az urak a magában véve unalmas, de mégis nagyon veszélyes helyongást a rengeteg erdőségeken néhány napra elhagyva, hajtásokat rendeztesse, melyek azon a vidéken 1812 óta nem tartottak. A beállott erős hóesés a cserkészést a nélkül is lehetlenné tette, s mire az idő kitisztul, 3—400 hajtót az erdők azon részeibe lehetne elhelyezni, hol hetven év óta ember alig járt. Az indítvány eleinte általá-

zatarta birtokait, arról lévén szó, hogy a mostani ezár valószínűleg azon a vidéken is meg fog fordulni. Az elhagyott kastélyok közül legalább egyet vagy kettőt lakhatóvá kellett tenni. Így aztán Branicki elmondhatta magáról, hogy többet látott, mint atyja, öregatyja és szépatyja, kik soha életükben birtokaikat meg nem nézték.

A hajtók serege ötödnapra megérkezett a vadásztanyára, hol galyakból hevenyészett sátrakban táboroztak. A havazás megszüntével a hajtások éjszaka-nyugati irányban megkezdődtek, és a mint előre látható volt, csakis medvék és rókkák kerültek a puskák elé, mi a társaságot nem érdekelte, mert ilyesmi miatt oly messzire nem fáradtak volna és magának a vadászatnak nem jutott az a bizonyos izgalom, mely a medvékre való cserkészésnél soha el nem marad. Sok erős és rendkívül szép medve beszámolt a bőrével, valódi mesterlövések történtek a mely hóban elsurranó hiuzokra, de valami rendkívüli esemény nem történt. Az utolsó e ezéla szánt napon a hajtók már éjjel után útra keltek, mert minél mélyebben hatoltak az erdőbe, annál nehezebben jutottak előre a kidőlt és elkorhad fák tömegei miatt, melyek tán évszázadok óta ott heverték.

Az utolsó hajtást Planten főerdész maga ren-

INDIÁN TEMETÉS.

nos ellenkezéssel el lón vette, de utóbb a kíváncsiság erőt vett a társaságon és maga Branicki gróf arra bírta vendégeit, hogy kivételesen egy vagy két napot a hajtásnak szenteljének a vadonban.

Oroszországban az erdei gazdaságot csak kisebb birtokosok kezelik, de már ott, hol az erdők mérföldekre kiterjednek, és a fa elszállítására utak hiánya miatt még gondolni sem lehet, minden a természet ős állapotában marad.

Az erdőkben többnyire csak medvék, farkasok, hiúzok és rókkák tanyáznak, míg szarvasok vagy a rőt vad egyéb nemei végképen kipusztultak.

A bölényeket a 18-ik század közepe táján az ország északi részeiben kipusztították, mert arra senki sem gondolt, hogy a végtelen csordák elvesznek, ha a vadászatot az esztendő bizonyos hónapjaiban be nem szüntetik, s így jelenleg csak a császári család egyik nagyobb erdőségében vannak még bölények, melyekre azonban senki sem vadászhat, mert Miklós császár örök időkre megparancsolta, hogy a néhány száz darabból álló csorda békán hagyassék.

A Branicki-féle erdőségek valamikor Potemkin herceg birtokában voltak és örökség útján harmadik vagy negyedik ágon jutottak a lengyel eredetű család kezére, melynek tagjai többnyire külföldön lakván, uradalmait csak névből ismerték.

A mostani tulajdonos inkább kényszerűségből tartózkodván az országban, akarata ellenére be-

dezte. Pontban déli 12 órakor két puskalövés történt, mely jelre a hajtók félkörben felállított láncza megindult. Alig hogy néhány ezer lépést haladtak, iszonyu robajjal és recsegéssel ötven vagy hatvan darabból álló bölénycsorda rontott előre. Eleinte a hajtók szarvasokat jeleztek, de Planten nagy ámulatára azonnal felismerte a ritka vadat, melynek létezéséről e vidéken senkinek tudomása nem volt, de nem is lehetett, mivel, a mint már említettük, az erdőség azon részeiben soha senki sem járt. A csorda több részre oszolva visszatornt, de a hajtók lármájától elriadva, ismét előre nyomult, míg végre egyes lövések a nemes vad megjelenését jelezték a vadászok előtt. Három erős bika és egy tehén terítékre került, de ennél többet a vadászok közmegegyezéssel nem akartak elejteni.

Azóta mindenki nagyon érdekli a Branicki-féle vadászatot iránt, habár a tulajdonos a bölény-állományt mindaddig kimélni akarja, míg ezen ritka állat a vidéken újból meg nem honosul. Erre azonban csak úgy lehetne számítani, ha az erdő nagy részében, mint eddig, 60—70 esztendeig senki sem járna és nem vadászna, már pedig idővel a mindenfelé kiterjedő vasutak az állatok nyugalalmát okvetlenül meg fogják zavarni és a bölényekkel együtt lassanként eltűnik a medve is.

Az orosz főnemesség vadászatai ép oly nagy-szerűek, mint a terület, a melyen tilosaik tartják, habár az apró vad tenyésztésére és kimé-

sére gondot nem fordítanak, de mind amellett az igazi vadászt, ki nem az állatok kényelmes lepufoztatásában, hanem a vadászat sokféle izgalmas mozzanataiban, nemkülönben a természet nagyszerű magányában keres élvezetet, Oroszország vadászterületei Szibériától kezdve a krimiai tengerpartig minden tekintetben kielégíthetik.

Oroszország a vadászok igazi Eldorádója.

EGYVELEG.

* Villamos vasut hazánkon kívül csak Angliában, Német- s Olaszországban, továbbá az Egyesült-Államokban és Japánban van, összesen 325 vasutvonal 4160 kilométer hosszúságban, mely vonalak körülbelül 10.000 embert foglalkoztatnak és évenként 750 millió embert szállítanak. A villamvasutakba fektetett tőke magában az amerikai Egyesült-Államokban meghaladja a száz millió forintot.

* A protestáns misszionáriusok száma jelenleg már mintegy 4000 s ezenkívül van 1400 önállóan működő apáca. Leginkább az amerikai Egyesült-Államok, Anglia és Németország tartják őket, évi kiadásuk mintegy 20 millió forint. Az általuk megtérített pogányok száma volt 1889-ben Ázsiában 1,048.000, Afrikában 782.500, Amerikában 687.000, a Csendes-Oceán szigetén 282.000, összesen közel három millió.

HALOTTAK NAPJÁN.

Memento mori! Emlékezz rá, hogy meghalsz!

A még néhány nap előtt elhagyott sírokat ma megemlékezés viruló koszorú fűdik mindenfelé. A temetők félelmes sötétjét ma a szeretet, kegyelet fénylő mései világítják meg szerte-szét. A csend és béke helyén ma ezek, meg ezek fohászai, zokogása hallatszik s az elhagyott helyet ma bucsújáró helyé avatja a kegyelet.

Megemlékezni a holtakról, szép és nemes vonása az emberi szívnek s e megemlékezés megnyugvást szerez a léleknek. Emelleg hat lelkiünkre a gondolat, hogy majdan a mi örök nyugalmi helyét sem fogják virágtalanul hagyni azok, kiket most szívünk szeret.

Memento mori! hangzik e napon lelkiünkön át, s e hang, tudja Isten, úgy vonz atemető hely felé, mely annyi nemesen érző szívtől s annyi fájó könyvtől lett megszentelt helyül.

Már az ókor egyik legműveltebb népének törvénye így szólt: «a hely, hova holtat temetsz, szent legyen!»

És a hely szent is volt mindig, minden műveltebb népnél.

Csakis egyes népeknél látunk oly szokásokat, melyekből felületesül azt következtethetnénk, hogy ők nem viseltetnek semmi kegyelettel halottaik iránt.

A lothofikusok például a tengerbe dobták halottaikat, a hírkánok kutyákkal etették meg. A tibariénok, parthok fölakasztották az elaggotakat, a hiperboreusok megvendégelték őket, azután a szikláról a tengerbe taszították. A khiaszbeliek megégették és szélnek eresztették a hamvakat, a perzsák a madaraknak tették ki halottaiknak földi maradványait.

Az ily eljárás, bár szoros összefüggésben van az illető népek valóságos képzetével, s ezeket ismerve nem mondható kegyelet ellenesnek, sok tekintetben visszataszító a mi erkölcsi nézeteink álláspontjáról tekintve. Természetes, másképp nyilatkozik a művelt népeknek halottaik való iránt kegyelele.

Athenben keményen bünhődött az oly hadvezér, ki az elesett katonák tisztos eltemetését elmulasztotta. Nikiasz megállítja egész táborát, míg két elesett katonát eltemettet. Hannibal a római Flaminius testét, Nagy Sándor Dáriusét ön maga kereste föl és temettette el illő pompával.

Egyiptomban bámulatos temetkezési helyekre találunk. Herodotosz szerint Kheopsz volt az első, ki az óriási piramist építtette, a melyen több mint százézer ember tíz évig dolgozott, s mely ezután a bebalzsamozott királyi holttesteknek temetkezési helyül szolgált. Az egyiptomiaknál, ha valaki meghalt, a gyászoló rokonok sárral kenték be arcaikat és egy hétig jaggattak, de csak a nők.

A görögöknél eleinte szintén az eltemetés volt szokásban, a bebalzsamozás ritkább volt, mint az egyiptomiaknál. A holttesteket fehér halotti gyászlepelbe burkolták (a lakemoniak vörös lepelbe) és lábál kifel a ház küszöbére fektették, azután néhány nap múlva valamely bokor alá temették. Mindig egy pénz- és egy kalcsdarabbal tették örök nyugalomra, a pénz Kharonnak, az alvilági révésznek volt száma, hogy az Akheronon átbozsássa, a kalács pedig a háromfejű Kerberos kutyának, hogy meg ne ugassa. A holttestek égetését Görögországban Herakles hozta szokásba. Az elégetendő holttestet aszbeszt-lepelbe burkolták, legkedvesebb tárgyival együtt, aztán a máglyára helyezve, a papok leborulva kérték a zefireket, hogy segítsék gyorsan megégetni. Az elégetés után bort és olajat öntöttek a hamvakra, azután kövedreke gyűjtötték s úgy temették el valamely nevezetes helyen. A gyászolás hajlevágásban és darócöltésben nyilvánult. A temetés után kilenc napra fekete juhokat áldoztak az isteneknek, miközben a meghalt nevet kiáltozták.

A rómaiaknál ciprusfát ültettek a halottas ház elé. Náluk is szokásban voltak a sirató aszszonyok, úgy látszik tőlük származott át hozzánk is e szokás, mely még napjainkban is számos vidéken él. Rómában a holttestek égetése már a város építetése idejében szokásban volt, csak a két hónapon alóli gyermekeket temették el. A megégetés utáni eltemetésnél a pap a jelenlevőket háromszor vízzel hintette meg. A sírhalmokra köveket állítottak, melyekre rendszerint S. T. T. L. (Sit Tibi Terra Levis, legyen neked könnyű a föld) betűk vésettek. De más jelmondatokat is véstek a sírkövekre és a sírhantokat virágkoszorúkkal ékesítették föl. A temetők az utak mellett voltak, hogy az utasok elolvashassák a föliratokat. A temetés után megmosakodtak és halotti tort ülték, játékokkal.

A zsidók nem kevésbé nevezetes gyászt ülték szereteteiknek elhunytakor. Megszaggatták ruháikat és pedig, ha szülei haltak meg, jobbról, ha rokonaik balról, tenyéryi hosszúságra. Temetésről visszatérőkben három marék füvet szakasztottak s hátuk mögé visszadobták az újból való kihajtás, vagyis a föltámadás jelképeül.

A mohamedánoknál a Korán intézkedett, hogy 12 órán túl el kell a halottakat takarítani. A holttestet vízzel megmosás és fehér gyolcsba takarva, leginkább valami jazmin bokor alá temetik. Ha férfi volt, fejféjára turbánt, ha nő zánk is e szokás, mely még napjainkban is számos vidéken él. Rómában a holttestek égetése már a város építetése idejében szokásban volt, csak a két hónapon alóli gyermekeket temették el. A megégetés utáni eltemetésnél a pap a jelenlevőket háromszor vízzel hintette meg. A sírhalmokra köveket állítottak, melyekre rendszerint S. T. T. L. (Sit Tibi Terra Levis, legyen neked könnyű a föld) betűk vésettek. De más jelmondatokat is véstek a sírkövekre és a sírhantokat virágkoszorúkkal ékesítették föl. A temetők az utak mellett voltak, hogy az utasok elolvashassák a föliratokat. A temetés után megmosakodtak és halotti tort ülték, játékokkal.

A zsidók nem kevésbé nevezetes gyászt ülték szereteteiknek elhunytakor. Megszaggatták ruháikat és pedig, ha szülei haltak meg, jobbról, ha rokonaik balról, tenyéryi hosszúságra. Temetésről visszatérőkben három marék füvet szakasztottak s hátuk mögé visszadobták az újból való kihajtás, vagyis a föltámadás jelképeül.

A mohamedánoknál a Korán intézkedett, hogy 12 órán túl el kell a halottakat takarítani. A holttestet vízzel megmosás és fehér gyolcsba takarva, leginkább valami jazmin bokor alá temetik. Ha férfi volt, fejféjára turbánt, ha nő

MOHAMEDÁN TEMETŐ KAIRÓBAN.

volt, asszonyi ékességeket helyeznek és reá írják «Allah legyen kegyelmes neki.»

A turbán, melyet állandó emlékeztetésül hálalando voltára, minden igazhíti mohamedánnak fejen kell hordania, miként a zsidóknak is bizonyos napokon a halotti lepedőt, nem illeti meg a nőt, mert annak lelke nem halhatatlan s nem juthat be a hetedik paradicsomba. Bokrok és virágok gyakran díszítik a mohamedán temetőket s nem mindenki mohamedán temető oly egyszerű, mint a képünkön látható. Például Skutariban — Konstantinápolylyal szemben — épen a nagy temető a legnevezetesebb látni való. Kínában szintén kiváló gondot fordítanak az elhunytakra; agyag-alakokat temetnek el velők, hogy ezek szolgálják őket a tulvilágon s egy-szermind drágaságait is vele temetik el, nehogy ott szükségét szenvedjenek valamilyen.

Dahomejban is ez a szokás, csak hogy itt nem agyag, hanem élő alakokat, rabszolgákat temetnek el a halottakkal. Ha király hal meg, nyolc minisztere és több száz neje közel sorolással utján hosszonygyvet szintén vele temetnek el. Az ó-kori Mexikóban a királylyal együtt a minisztereit is szintén eltemették, hogy a más-világon is tovább tanácsokhassanak. A város általános gyászt öltött, olyan formán, hogy a lakosok összekarmolták arczukat és e gyász-szertartás közben tort csaptak.

Különös gondot fordítanak a temetkezésre az amerikai indiánok különböző törzsei. A ki-

váló egyének holttesteit mesterségesen emelt dombokon vagy fából készült emelvényeken helyezik el s mindenkor mellé teszik kedvencek fegyvereit és házi szerzeit. Temetés előtt, mint képünkön is látható, a «nagy szellem»-hez fordulnak s kiabálva hívják vissza elaludt barátjuk lelkét, hogy ne térjen még a véglegesen a «boldog vadászterületre».

A kereszténység terjedésével sokféle változás esett a temetkezéseken, és a «föltámadunk» jelszó szentté avatta a halottak iránti kegyelet érzetét. A megégetés helyett csakhamar a temetés jött szokásba és már Theodosius császár idejében illatos szerekkel mosták meg, vagy mézzel kenték be a halottakat, úgy temették el őket a katakombákba vagy a czedrusfákkal diszelvegő temetőhelyekre.

A későbbi időben mind diszebbekké váltak a temetkezési helyek.

A XIX-ik század temetői a kultúra és művészetek nagyfokú haladottságáról tanuskodnak s Florenz, Róma, Piza, Génua, Milano, Páris, London, New-York, München, Bécs, Budapest, stb. városok temetői bámulatra ragadják az embert és a halottak iránti kegyeletnek mély érzetéről tesznek bizonyosságot.

Európa nagy városában kiváló gond van a temetők jókarban tartására és szépítésére fordítva. Annál sajnosabb, hogy nálunk még sok helyen nagyon el vannak hanyagolva, pedig bizony nem sokba kerülne, hogy a megemlékezés napján a temetőknek egy virágtalan sírdombja se legyen!

Ne engedjük elenyészni szívünk-ből a halottak iránti kegyeletet, ültessük be illatos virággal az örök nyugalom esendes birodalmát, hogy ne legyen annak tekintete sivár és kietlen, hogy míg egyrészt arra emlékeztessen, hogy minden mulandó a világon, másrészt tegyen bizonyosságot, hogy nem mulik el soha a szeretet, meg emberi szív dobog a föld fölött.

KOVÁCS JÁNOS.

MAGYAR SZELLEMI ÉLET.

Összeszedni és egy zászló alá gyűjteni mindazokat, a kik valamely nemzetnél és valamely korban a szellemi munkásságnak akár melyik terén tevékenyek, megszólaltatni őket s így azon kornak eleven és egész képét mutatni be: vakmerő és lehetetlen vállalkozás, mely még soha, sehol sem sikerült senkinek. Azoknak az embereknek a legtöbbje oly sokféle, elágazó, sokszor ellentétes irányt képvisel, hogy egy kalap alá nem is vonhatók, s akad is elég, a kinek önzerte, vagy hiúsága, vagy szerénysége fellázad az ily egybevetés ellen s szívesebben tündököl a távolmaradásával.

Azért van az, hogy igaz, hű és teljes képét a szellemi világnak csak letűnt korokból sikerül nyújtani, a mikor kinek-kinek a tevékenysége befejezve és közrendelkezésre áll, s a mikor a kortársak közé soroztatás ellen már senki nem tiltakozhatik, mint a hogy ezt az élők közül némelyek megtehethi vélik.

De ha saját korunknak szellemi életéről teljes képét lehetetlen is nyújtani, egy részlet leg-alább megalkotni mégis sikerülhet, helyes szerkesztői érzék mellett olyan részletet is, mely az egésznek kisebbített másul elfogadható.

Hogy még ez sem könnyű vállalkozás, azt kedélyesen beszél el a *Igmándi Mihály*, a ki «Magyar szellemi élet» című most megjelent könyvének záró szavában elmondja, hogy ez a műve hogyan készült. Úgyanis arra vállalkozott, hogy a kik az irodalom és a művészetek különböző ágaiban jó nevet vívtak ki maguknak, egy könyvben egyesíti, s mindeniknek bemutatván arczképét, egyúttal el is mondat vele életéből egy-egy kisebb epizódot, melyet az érdekes-

* «Magyar szellemi élet». Elbeszélések és rajzok a magyar irodalom és művészetek életéből. Szerkesztette Igmándi Mihály. Budapest, 1892. Hornyánszky Viktor könyvnyomdája. A 212 negyedrétd oldalra terjedő könyv ára füve 4 frt, díszkötésben 6 frt.

nek tart s mely egyéniségének legalább néhány főbb vonását visszatükrözteti. Hogy mindenkit bemutatson, a kit a gyűjteményben helyet foglalni érdemesnek tartott, arra nem is gondolt; beírta hát azzal, hogy bemutasson annyit, a mennyit lehet.

Gyűjteménye nem adja teljes képét korunk szellemi életének, (hiszen például a tudományos irodalom művelőinek egész csoportja kívül esik e gyűjteményen); de a tréfás nyelven «Bohemien»-nek nevezett irodalmi és művészeti világ meglehetősen nagy töredékben van bemutatva abban a 24 íróban, 15 színészben, 10 festőben, 4 szobrászban és ugyanannyi zeneművészen, kiknek e könyvben arcképét s egy-egy önéletrajzi kisebb dolgozatát találjuk.

Ennyit is micsoda fáradságba kerülhetett összegyűjteni s mindeniket önmagáról beszéltetni!

Az érdekes gyűjteményből, mely a szellemi világ e különböző munkáit elegendesen, rangosztályozás nélkül s a rendszerességnek kerülésével csoportosítja, néhány részletet is bemutatunk ez alkalommal, tekintettel különösen arcképeiknek sikerült voltára.

Jókai Mór «Irói életéből» című rajzában azt magyarázza meg, hogyan írhatott ő háromszáz kötetet. S megmagyarázza azzal, hogy ötven év, — annyi az ő írói élete, — nagy idő. S micsoda ötven év! A napoleoni hárcok végétől, az ébredés táblabírói korszakán át, a forradalmi, a rákóvetkező tetszhalál idején keresztül, az újabb ébredésig, változatos sorozatával oly eseményeknek, melyek elől úgy elzárkózni a léleknek nem lehet, hogy a képük ott ne maradjon benne. Ő csak papírra vetette.

«És, — írja aztán Jókai: «a mig ezt a földgömböt, a minek Magyarország a neve, annyiszor körülkerültem, mennyi alakjával kellett megismerkednem az egymást váltó kornak! Élők és halottak nekem modellt álltak, hívásomra most is eljönnek, változatosságban kifogyhatatlanok. Emlékkönyveimben annyi tárgy van följegyezve, hogy még egy másik ötven év sem volna elég azokat mind feldolgozni.

«De őszintén be kell azt vallanom, hogy segítségem is van. Maga a közönség. A mi csak jellemző adat ölel felmerül a napok történetében, azt nekem mindenünnen beküldi maga az ismeretlen jóbarát. Sok éven át az általam szerkesztett humorisztikus lapot újszólván maga a közönség írta tele; s ezeken a lapokon van a magyar nép-élet minden rétegeiben és fázisaiban ismertette. Azontúl jó barátjaim közé számíthatam olyan szellemi kincstárnak nevezhető nagy alakjait a magyar közéletnek, mint Deák Ferencz és Nyáry Pál, a kik élő krónikásai voltak a magyar világnak, a legalantabb rétegektől a legmagasabbakig. En bennük az én porrá lett aranybányámat siratom.

«Azonkívül akármire járok az országban, jóakaróm mindenütt elém hozzák azokat a hagyományokat, történeteket, a mik a vidékhez vannak kötve; régiségbuvárok, történetudósok figyelmeztetnek a történelmi események közé beszövedő regényes, titkoszerű alakokra: úgy hogy mondhatnám, hogy az egész magyar nemzet együtt dolgozik velem.»

Igy akarja Jókai megmagyarázni az ő csodálatos írói termékenységét.

Falk Miksa, a magyar publiciszták atyamestere, érdekesen adja elő, hogy 1861 elején, midőn Bécsben a «Wanderer» munkatársa volt, Sehmerling lovag mindenható kormányzása alatt, hogyan ítélték őt el három hónapra a pestnegyezi adminisztrátor kinevezését kommentáló vezércikke miatt.

Zichy Antal «Naplóijából» közöl két részletet, egyet a debreczeni békepártól, egyet pedig azokról a benyomásokról, melyeket lelkében Széchenyi naplóinak sajtó alá rendezése kellett.

Dóczy Lajos azt eszegeti el, hogyan tanult ő meg magyarul, azon a nyelven, a melyen azóta annyi költői művet adott irodalmunknak.

Munkácsy Mihály «Az első siker gyötrelmeit» írja le: Párisba menetelét, ott töltött első éveit, a műújságokkal való sokféle baját; s e kis rajza életrajzírójának kétségkívül forrásmunkául fog szolgálhatni.

Than Mór mint kezdő piktor Gergei főhadiszállásán, Bahl hírneves festőnek a megpróbáltatásai után elvégre is piktor, hogyan nyert el aztán minden kitüntetését, a mit a müncheni festészeti akadémia nyújt s

való éri ntkézésén s Rómából 1860-ban történt hazatérése utáni működését.

Benczúr Gyula a szerencsétlen véget ért II. Lajos ba jor királyral való viszonyából ismerteti a király által megrendelt két képének, («Lever et coucher du Roy Louis XIV.») történetét.

DÓCZY LAJOS.

THAN MÓR.

HOROVITZ LIPÓT.

Egy másik jeles festőnk, **Horovitz Lipót**, azt beszéli el, mily kevésbe mult, hogy vágyát: festővé lehetni, meggyűsítsa egy macska meg egy kanári madár.

Vágó Pal arról az számtól, hogyan lett ő sok egyebeknek a megpróbáltatásai után elvégre is piktor, hogyan nyert el aztán minden kitüntetését, a mit a müncheni festészeti akadémia nyújt s

hogy kapott önálló műtermet, a hol megfeszült felülnéi keltett első művét, a «Jár a babá»

Blaháné, az aranyos Blaháné nem irt a kesztőnek életrajzi részletet, de írt egy kedvelet, a melyben megírja, miért nem írta. A furfangos szerkesztő e levelet kézirati halmásban készítette el s a művésznő arcképét együtt kinyomatta könyvében. **Márkus Eszter** a színi pályára való készülési idejét, a színi iskolába való félévetelét s szerződését írja le, testvéri szeretettel emlékezőn meg elhunyt fivéréiről, köztük Pistáról, a ki leginkább volt rajta, hogy hoga színész legyen és Miklósról, a ki művészeti pályájának elején, még halálos ágyán is buzdította, gyámolította.

A gyűjtemény számosaknak tartalmazza még képét és egy-egy kis dolgozatát, így bemutatja a többi közt B. Bajza Lenkét (kinek a mű ajánlva van), Feszty Árpádot, Reményi Edét, Zala Györgyöt, gróf Zichy Gézá, Pulszky Ferenczet, Vadmai Károlyt, Váradai Antalt, Ujházi Edét, Felekit és nejét. Ágai Adolfot, Szana Tamást, Bartók Lajost, Justh Zsigmondot, Gyarmathy Zsigánét, Strobl Alajost, Róna Józsefet, Bihari Sándort, Stettka Gyulát, ifj. Ábrányi Kornélt, Ötvös Adolfot, dr. Kenedy Gézá, Veigelsberg Leót, Lendvay-Fáncsi Ilkát, Wohl Jankát, Vizvárit, E. Kovács Gyulát, Margitay Tihamért, Donáthot Jankó Jánost, stb. stb.

A szerkesztő elbeszéli, hogy ő e mű szerkesztését voltaképpen Mikszáth Kálmánra vagy Szana Tamásra szerette volna bízni, de egyik sem vállalkozott e fáradságos föladatra. Beérték azzal, hogy életrajzi töredéket küldjenek bele, melyek közül a *Mikszáthé* im itt közöljük:

Hova ér az ember?

A mint nő, öregszik az ember, úgy idom lenak vágyai izlése, rokonszenve. Kis gyerek koromban a kocsisokat irigyeltem. Mikor ott láttam Janost, a bakon, a pattogó ostorral, megdöbbant a szívem: «Oh, be jó volna kocsisnak lenni!»

Később, a diák-években, emlékezem, mikor nagybátyammal, a ki szolgabíró volt, egy tárgyalást hallgattam, a mint bűnösöket vallatott; az öreg úr ki akart küldeni:

— Eredj fiasokám, nézd meg odakinn, a konyhában, sütik-e már a palacsintát?

— Engedj, kérlek bácsi, bent maradjni.

— Ahá! Tetszik a mulatság, úgy-e lurkó? — vall meg, mi szeretnél inkább lenni: szolgabíró vagy hajdú?

— Legjobban szeretnék zsvány lenni, hogy nem is vallatnának.

Néhány év múlva már a királyságra támadt guszatusom, sok katonám lenne, arany trónuson ülnek s a profeszorom tórdén állva magyarázná a szinustkoszinust.

Mire a bajuszom serkedzett, a bál előtánczosi szerepére vásott a fogam. Ezek a csinos, karcosú fiúk olyan átkozottul káposák a szép kisasszonyok között. Milyen idősök az! Arany kavicsból van a göröngye annak az útnak, mely a rozsmaringos kis ablakhoz vezet. De bizony ebben sem volt szerencsém.

Ráfanyalodtam tehát az írószágra. Mert valami az! Olyan szép leányt írhatok magamnak, a minőhöz kedvem van. Össze is irtam egy egész háremet; a papirmező szántása közben találkoztam imitt-amott a diességel, de a boldogsággal nem.

Ejh, hát mire is vágyakoztam még?

Talán édes dolog lenne bent ülni a parlamentben, törvényeket hozni, immunitással takarózkodni, belekötögni a szónoklatokba, szavazni, protegálni, tervezni, intrigálni, gomblyuk-betegségeket gyógyítani és kapni.

Átstem ezen is, s a mint jön az életnek borongós, bágyadt ösze, jönnek az ezüst szálak a haj közé: «Helyet uraim, helyet nekünk: szétoszlik az illúziók színes köde. Alszanak, szunnyadnak már a vágyak mind, csak egyetlen egy van még ébren: «Szeretnék egészséges ember lenni.»

Ez az egy reális pozíció van. Minden ezimek közt a legnagyobb, minden állások közt a legelső. De persze csak ilyenkor látja be az ember, mikor már a doktorával kezd tanácskozni arról is, a mi a szabó dolga. «Érdemes e nekem orvos úr, még egy új öltözetet varratni?»

Nem irigyem én már se Bismarckot, se Tisza Kálmánt, se Rothschildot, s ha mégis fölülkeredek

a pontosabb természetem, irigységem az amerikai hátra irányul, a kik egy-egy orvost vehetnek el magukról.

MIKSZÁTH KÁLMÁN.

DALÉK A WÜRTEMBERG-HUSZÁROK 1848/49-KI TÖRTÉNETÉHEZ.

T. szerkesztő úr! Bécsep lapjának f. évi 41-ik számában «A württembergi király és a magyar Württemberg-huszárok» cím alatt egy czikk tétetett közzé, melynek főtárgyát ugyan a legközelebb elhunyt I. Károly württembergi király nagyjelküségének és a magyar nemzetiránt táplált jóindulatának kifejezést adó eset leírása képezi, de egyúttal az 1848-49-iki Württemberg-huszárok történetére vonatkozó némely téves adatot is foglal magában.

Mint a most érintett huszár-ezrednek egyik volt szerény tagja, igazságszeretetem által ösztönözve egyrészt, másrészt azon tekintetből, nehogy bécsep lapja útján, — mely a szabadságharc egyes eseményei és adatainak valódi tárháza s idő multával valószínűleg forrásul is fel fog használtatni, — a Württemberg-huszár-ezredre vonatkozó elbeszélések által az utókorra téves adatok kerüljenek, indítva érzem magamat az érintett czikkre vonatkozó helyreigazító észrevételeimet megtenni.

Czikkiró összeavarta az érintett időben a Vilmos württembergi király nevét viselő 6-ik huszárezred történetét a Vilmos porosz király nevét viselő 5-ik huszárezred történetével.

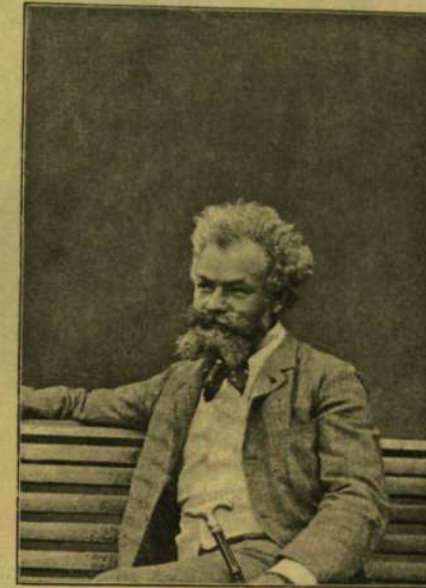
Mindkét ezred Galiciában állomásozott 1848-ban és az azt megelőző években, és pedig a Württemberg-huszárok Brzezán-ban és annak környékén, a Vilmos-huszárok pedig, — mint a hogy röviden hívták őket — *Tarnopol*-ban és környékén. A Vilmos-huszároknál történt, hogy 1848. évi április hóban előbb egyesek és apróbb csapatok, majd egy egész osztály tiszteivel együtt szökött meg, s pedig ez utóbbi, oly ügyesen, hogy a midőn Brzezánon keresztül vonult, a Württemberg-huszár-ezred parancsnoksága és tisztkara fogadta zenezóval, mint a hogy az időben az átvonuló hadcsapatokat volt szokás fogadni, és csak mikor több nap eltelt és az osztály már jó messze elhaladt, értesült a Württemberg-huszár-ezred parancsnoksága, hogy a legközelebb átvonult Vilmos-huszár-osztály bizony csak a kapufélfőtől vett búcsút. Persze még ekkor nem volt ám telegráf!

Vilmos-huszároknál történt az is, hogy egy szökési kísérlet miatt botbüntetést szenvedtek, sőt midőn a szökések gyakoribbakká váltak, és a legénység apróbb csapatokban kezdet szöködni, az elfogottak haditörvényszéki leg főbe is lövették. Midőn a Vilmos-huszárok egyik osztálya Brzezánon átvonult még, a Württemberg-huszároknál minden csendes volt és szökés egyáltalán nem fordult elő, csak midőn már ezek elvonultak, illetve a Württemberg-huszárezred parancsnoksága a Vilmos-huszár-osztály megszökése felől hivatalosan értesült, támadt benne a gyanu az ezred hűsége ellen, de felfedeznie semmit sem sikerült.

Május hó első felében, mint villámcsapás hatott a hír, hogy a második század (Lenkei), mely Mariampolban állomásozott, *Vince* őrmester vezetésével alatt megszökött Magyarországra, visszahagyva az állomásban akkor egyedül honn volt *Schampf* nevű másods századost. A szökés idejében *Lenkei* János századparancsnok és *Fiath* Pompejus főhadnagy Brzezánban voltak, és a midőn a hír megérkezett, az ezredes, gróf *Paar Alfréd*, nyomban hívatta Lenkei századost és szemrehányást tett neki a század megszökése miatt, mire *Lenkei* megígérte, hogy a századot visszahozza s *Fiath* hadnaggyal haladéktalanul kocsira ült és a század után hajtatott. El is érte a századot, de biz a huszárok őrizet alá vették, és magukkal vitték Máramaros-Szigetre, a hol nyolcz napi kemény lovaglás után először megállapodtak. Miként tudjuk, sem Lenkei, sem *Fiath* nem tért vissza többé az ezredhez.

A 2-ik század megszökése után szükségesnek találtá az ezredes meg megelvé hál századát *Nagarov* nevű községhez koncentrálni, a czélből, hogy a zászlóra újra felekkesse. A századosok megtagadták az esküt. Ekkor az ezredes nyomban, stafetálat jelentést tett a hadügyminiszternek s egyúttal utasítást kért a mihezartásra.

Május vége felé érkezett meg a parancs az osztrák hadügyminisztertől, hogy az ezred *Biala-Bielitz*-be (Morva-lengyel határ) vonuljon, és az ezred gróf *Paar* ezredes vezénylete alatt vonult ki 1848. évi június-hó 5-én Brzezánból, állomásonként haladva *Lemberg* felé. Június hó

MUNKÁCSY MIHÁLY.

MIKSZÁTH KÁLMÁN.

ZICHY ANTAL.

8-án vagy 9-én megérkezett az ezred *Lemberg*-be, a hol, mielőtt a századosok meg elszállásoltattak volna, báró *Récsey* altábornagy által V. Ferdinándra és az alkotmányra felekkettett. Ezután folyt a mars mindennap más állomásra és minden harmadik nap pihenővel, míg nem az ezred *Pilsn*-ba ért. Itt az ezredes a nélkül, hogy bárki is tudta volna az okát, —

valószínűleg felsőbb parancsra, — az ezredtől elbűcsözött és a vezényletet gróf *Meraviglia* alezredesnek adta át. Az ezred ezután — újabb parancs folytán — *Biala-Bielitz* helyett *Dukla*, *Orlik*, és *Komarnik*-on át Magyarországra vonult és *Bártfa*, *Eperjes*, *Kassa* és *Miskolczon* át *Gyöngyösre* és környékére ért, hol állomást foglalt.

Pilsn-ban báró *Hacken* első őrnagy — kit később, a mint hallottam, a pásztói úton a guerrillák öltek meg — már nem volt jelen, mert ő szabadsággal már korábban elhagyta az ezredet. Gróf *Meraviglia* alezredesnek kívül tehát a törzstisztek közül csak *Répa*s Mihály második őrnagy volt az ezrednél.

Gróf *Meraviglia* több lengyel, német és cseh származású, valamint két magyar tiszttel együtt a pákozdi csatát megelőzőleg *Martonvásáron* adták be lemondásukat az ezredparancsnoksághoz és nyomban el is hagyták az ezredet s ezennél *Répa*s Mihály második őrnagy csakhamar mint alezredes, majd mint ezredes vezényelte az ezredet a pákozdi csatától a schwechati csata utáni időig, míg nem Pozsonyban tábornokká és a lovasság főfelügyelőjévé nevezetett ki, mikor is, az ezredet elhagyva, a kormány székhelyére, Budapestre költözött.

Az ezred 5-ik és 6-ik századi (Eerste Majors-Division) Szent-Tamásnál, később Bem alatt szolgáltak, a Lenkei-féle 2-ik század (Oberst Zweite Escadron) második és negyedik szakasza *Pétervárad*-ba szorult és ott tette le a fegyvert. A század 6-ik és 8-ik szakasza századdá egészítettéven ki, az ezred többi részével, t. i. öt századdal a feldunai hadseregben szolgált és ott kapitulált is.

A komáromi kirohanás tudvalevőleg augusztus 3-án történt, mert hiszen már 18-án vissza is tértünk a várba.

Midőn a kapitulációs alkudozások utolsó stádiumban folytak, s fegyverszünet volt, megjelent egy alkalommal *Burics* tábornok, ki gróf *Paar* előtt volt a Württemberg-huszárok ezredese, a második század táborhelye előtt több osztrák tisz kíséretében, s midőn az öreg huszárok ráismertek és ezt egymással hangosan köztették, *Burics* tábornok megszólította a legénységet, hogy nem volna-e kedvök ismét a császárt szolgálni, mire az öreg huszárok visszaküldötték: «*Inkább őbester úr jöjjön hozzánk szolgálni!*» Persze, hogy az ilyen hívás után *Burics* tábornok úr «adjon isten» nélkül lovagolt tovább.

A fegyverletétel alkalmával egyik osztrák tábornok felhívása folytán *Prihoda*, akkori alezredesünk, — mert *Mándi* ezredesünk az utolsó tábori isteni tisztelet alkalmával lábát törte — az ezredet vezényelve, az ezred arczéle előtt felszólította a legénységet, hogy a ki meg akar térni az osztrákokhoz, kap foglalót (Handgeld) és megtarthatja lovát és fegyverét, s a midőn e felhívásnak csak morgás volt az eredménye, a lovak és fegyver átvételét vezénylő osztrák tábornok egyik alantasz tiszteje által magyar nyelven újra felhívta a legénységet az át lépésre, de biz ez a felhívás is eredmény nélkül maradt, mire a leszállás vezényeltetett s megtörtént a ló- és fegyver-átadás.

Az ezredünkben *tuodtmal* nem volt *Biró Gergely* őrmester. De ha lett volna *Biró* nevű őrmester, az ezred *Komárom*-ban kapitulált részében, a ki tudniillik czikkiró szerint a fegyverletétel alkalmával az ezredessel beszélt, ennek nem volt szüksége a külföldön bujdosolni, mert a komáromi kapituláció pontozatai értelmében a komáromi vár őrségének a tagjai szabadon mehetek, a hová akartak, s ha valaki külföldre akart költözni, mint a hogy azt *Prihoda* alezredesünk tette, — ki, a mint hallottam, néhány évvel később *Cincinnati*-ban agyonlőtte magát — kaphatott útlevelet az osztrák katonai hatóságtól.

Egy volt Württemberg-huszár.

A fentebbi közleményre az illető czikk írójától a következő megjegyzéseket vesszük:

«A felszólaló úr az 5-ik huszárezredet emlegeti, mely akkoriban *Olaszország*-ban állomásozott és a szárd király nevét viselte; a Vilmos-huszárok hazajövetele szöbe sem kerülve, csakis azt kívánom megjegyezni, hogy *Lenkei* és *Fiath* századának megszökése után a többi századok szintén ily körülmények közt jöttek haza. (Lásd *Horváth Mihály* «A szabadságharc történetét»). — A mi *Biró Gergely*

Pulszky Ferenc elnök mutatta be egy részét ama nevezetes szarvas-ágancsból készült faragványleleteknek, amely Ó-Szőny mellett került napfényre. A szép faragványval ellátott apró tárgyak minden valószínűség szerint fogadalmi ajándékok voltak. A 400 tárgy közül 230 a nemzeti múzeum tulajdonában van. A lelet érdekessége abban van főleg, hogy rajtuk sem a kelta, sem a római kultúrának nyoma nincs. Találtak velük még apró kis homokkő-szobrocskákat is, de a római analógia ezeken sincs. A minták változatosak; egyik sem hasonlít a másikhoz s a lelet azért olyan nagybecsű, hogy Pulszky annak a reményének ad kifejezést, hogy ez még az arkeológiában nagy feltűnést fog kelteni.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

A reformáció emléke. A református egyetemes konvent előkésze a 1790—1791 : XXVI. tcz. századik évfordulójára tervezett emlékművet az ez évi december 5-én megnyitandó zsinat előtti vasárnapra, vagyis november 29-ére tűzte ki, mely alkalommal az összes református templomokban ünnepi isteni tiszteleteket fognak tartani.

A budapesti Kálvin-téri református templomban tartandó istentiszteleten az ünnepi beszédet **Papp Károly** lelkész tartja. — A budapesti evangélikus református theologiai akadémia hallgatói okt. 31-én készültek megülni a reformáció emlékét. A református tanulóifjúság vasárnap már megünnepelte. A Kálvin-téri református templomban ebből az alkalomból isteni tisztelet volt, melyen a hitoktatók vezetése alatt mintegy 5—600 gyermek volt jelen. Az ünnepi beszédet s imát **Keresztész Sámuel** tartotta, a ki beszédében különösen hazaszeretetre s buzgóságra intette a növendékeket.

MI UJSÁG?

Halottak napjának kegyeletes megülésére már napok óta készül a főváros, hol a temetők díszítése, koszorú fonás ezer meg ezer kezét foglalkoztat. A sírok látogatásának ünnepe vasárnapra esvén, ez alkalommal a vasárnapi munkaszünet is föl van függesztve minden oly iparra, mely a sírok díszítésével, kivilágításával összefügg. Egyletek, intézetek, de a főváros magaisintézkedett, hogy nevezetesebb halottjaik sírjai ne maradjanak virág és koszorú nélkül. A főváros 900 frtot szavazott meg a Deák- és Baththyány-mauzóleumok s a város gondoskodása alá tartozó sírok díszítésére. Az egyetemi ifjúság testületileg vonul ki s beszédek kíséretében koszorúzza meg a jelesek sírját. E napra végre megnyílik a köztemetői vasút is, mely a kőbányai új temetőbe szállítja a közönséget. A vonal 12 kilométer hosszú s a Rókus-kórháztól indul ki. Ezentúl a temetési menetek is ezen vonulnak ki a távoli temetőbe.

Szent László király szentté avatásának ünnepe. Nagy-Várud meg akarja ünnepelni a várost és püspök-egyet alapító, I. László király szentté avatásának 800-ik évét. Maga a város is rendezett ünnepélyt, a kath. káptalan pedig, mely dús javadalmait a nagy királynak köszöni, *szászert forintot* kíván fordítani az újvárosi plébánia-templom restaurálására és egy emlékszóborra. A templom azonban, mely nem tartozik a műemlékek közé, nem igen érdemel nagyobb költségeket, s jobb volna, ha lebontanák, mert a város szép nagy terének egy részét elzárja. A város épen új realiskolát készül építeni, a mikor a mostani épületre (egykor a főgimnázium és jogi akadémia) semmi szükség. Ennek helyén építenének tehát új és nagy templomot, a másikat pedig lebontanák.

Gr. Andrássy Gyula és Manó emlékezete. Gömör megye székhelyén, *Rimaszombatban* okt. 26-án kegyeletes ünnep volt. A megyeházán leplezték le gr. Andrássy Gyula és Manó arcképét, a család több tagjának jelenlétében. Összegyűlt az egész megye közönsége.

Az ünnepi beszédet **Lukács Géza** tiszteletbeli főjegyző tartotta, folidézve a megye két jeles fiának érdemeit. Gr. Andrássy Manó a megyének főispánja is volt. A beszéd alatt az arcképekéről lehullt a lepel. A két arckép kiválóan sikerült: gróf Andrássy Manó díszmagyarban, gróf Andrássy Gyula huszártábornoki egyenruhában van ábrázolva. A főjegyző ünnepi beszédét Szentiványi Árpád orsz. képviselő indítványára egész terjedelmében jegyzőkönyvbe iktatták. Délben 200 terítékű ebéd volt, melyen az első felköszöntőt Hámos László főispán mondta a király ó feléig. Bormisem László alispán az Andrássy grófokat éltette, kiknek nevében gróf Andrássy Ti-vadar mondott köszönetet.

Beteg főhercegnő. Károly Lajos főherceg leánya, **Margit Zsófia** főhercegnő, aggasztón megbetegedett Bécsben. Pár nap előtt a betegség — gyomorláz — javulni látszott, de a legutóbbi hivatalos orvosi jelentések szerint ismét rosszabbra fordult, s a főhercegnőt gyakran elhagyja eszmélete.

A király s valamennyi főherceg napokint tudósítatja magát a főhercegnő állapotáról. Margit Zsófia főhercegnő negyedik gyermeke s legidősebb leánya Károly Lajos főhercegnek, 1870 május 13-ikán született, s apátja né a nemes hölgyek prágai alapítványának.

Munkácsy Mihály néhány nappal megtoldotta még elutazását s csak október utolsó napján készült visszatérni Párisba, hol most már azonnal hozzá kezd a honfoglalást ábrázoló nagy képe festéséhez, mely nem falkép lesz, hanem vászonra festi. Az utóbbi napokban még Szegeben is látogatást tett. Onnan visszatérve, az egész hetet Budapesten töltötte, látogatókat téve s megtekintve több közintézetet. A szabadságharc kiállítását is nagy érdeklődéssel szemlélte. Okt. 23-ikán **Festzy Árpád** jeles festőnk vidám estélyi rendezett tiszteletét Bajza-utca új házában, hol örök s művészek voltak jelen. A két házi gazda: **Jókai és Festzy**, valamint a házi asszony **Festzy Árpád**né **Jókai Róza** kitűnő szivesége emlékeztet örök szeretet egy Munkácsy-nak, mint a meghívott társaságnak.

A szabadságharc emlékek kiállítását folytatva sokan látogatták. Szerdán háromszáz félegyházi polgár jött fel a fővárosba különvonaton. **Holló Lajos** országgyűlési képviselő vezetése alatt, a kiállítás megtekintésére. A kiállítás most reggeli kilenc órától délutáni öt óráig van nyitva.

A temesvári kiállítás sikerét az is bizonyítja, hogy a bevételből 10,000 frt fölé maradt. Reménylik, hogy a számadatok végreles lebonyolítása után az összeg még növekedni fog. Az egészet ipari és közművelődési célokra fordítják.

Képzelt vasuti szerencsétlenség. Okt. 29-ikén délután egész Budapesten elterjedt a hír, hogy a főváros közelében, Isaszeg és Pécel között, nagy vasuti szerencsétlenség történt, melynél negyven meghalt s vagy százán megsebesültek. A budapesti központi indóházba 1 óra 59 perczkor csakugyan érkezett ily távirat, a mentő egyesület telepén is tíz percz múlva meghuzták a vészharangot, a mentők teljes felszereléssel rogtak az indóházhoz, hol gyorsan összedíjtották a mentő vonatot, mely 2 óra 46 perczkor el is indult, magával vivén a 23-dik gyalogezred negyven emberét. Csak hogy mindez nem volt összefüggésben semmi szerencsétlenséggel, hanem **Baross** miniszter rendeletére kísérletet tettek. A katonaság a sebesültek szerepére volt kiszemelve. **Baross** miniszter gr. **Bethlen** András és **Josipovich** miniszterekkel, **Lukács** Béla államtitkár, gr. **Andrássy** Aladárral a mentő-egylet elnökével, **Ludvig** Gyula államvasuti igazgatóval már előbb Isaszegre utaztak hogy tanni legyenek a kísérletnek. A mentőket dr. **Kresz Géza** és **Kovács** parancsnok vezette. A mentő vonat megérkezése után 18 perczrel tíz nehéz s harminc könnyebb sebesült már el volt látva kötésekkel, cédulákkal, melyekre fölírják, hogy mi bajuk. A sebesültek cognacot is kaptak. Bemutatták a mentők a postagalambokat is, melyek gyorsan visszarepültek a fővárosba, rendeltetési helyökre. Ezek most arról hoztak hírt, hogy az indóháznál jó vaozóra várja a mentőket és sebesülteket. Az indóházban az alatt szintén minden előkészület megtett, a sebesültek elszállítására. Már akkor nagy néptömeg gyűlt össze. A kísérlet még ebben is jól sikerült, hogy nagy veszedelem híre terjedt el a városban.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közlebbi napok alatt: **NIAMESNY ANTAL**, gyertyamosi nyug. plébános, ki 60,000 frtot juttatott jótékony célokra; ebből 42,000 frt a csanádi papság nyugdíjintézetére száll; 74 éves korában. — **GÖRCS LÁZÁR**, kir. közjegyző, Mező-Kövesden, elete 52-dik évében. — **GÖNCZY LAJOS**, a kolozsmostori alapítványi intézet volt-gondnoka, Kolozsvárt, elete 74-dik évében. — **KRAJCSICSEK ISTVÁN**, Pallavicini ögróf központi igazgatója, Bécsben. — **JANKOVICS JÓZSEF**, gyógyszerész, 46 éves, Iglón. — **BETHLENFALVI PÁL ISTVÁN**, pénzügyi titkár, Szolnok-Dobokamegye volt adófelügyelője, 42 éves, a budapesti lóptemezi intézetben. — **ORBÓK MÓR**, törvényszéki tiszviselő, 57 éves, Lugoson. — **SPRINGER FERENC**, kereskedő, 75 éves, Nagy-Váradon. — **MANDLER LIPÓT**, a Ganz-féle gyár mekhanikai szaktiszviselője, 30 éves, Budapesten. — **KOTSUBA PÉTER**, kiterjedt és tisztelt család ág feje, Ménésben, 83 éves korában. — **GÁL OSZKÁR**, ügyvéd, Budapesten, 40 éves korában.

NEUGEBAUER ÉVA asszony, Neugebauer László ismert műfordítónk édes anyja, Budapesten, elete 86-dik évében. — **VIRÁGH LAJOSNÉ**, szül. **BELICZAY ADÉL**, szegedvárosi tiszviselő neje s **BELICZAY CSONGRÁDMÉRYEI FŐZSÁMVEVŐ** leánya. — **VENCZEL LAJOSNÉ**, szül. **PÁSZTOR EMILIA**, 27 éves, Szabadkán. — **ÖZV. PAUER KÁROLYNÉ**, szül. **ORTI BORBÁLA**, Budapesten, 91 éves korában, s kimúltát nagyszámu rokonság gyászolja. — **NIEDERMAYER JÁNOSNÉ**, született **BARCZY JULIA** asszony, Niedermayer Tóbiás polgári iskolai tanár édes anyja, elete 57-dik évében, Ara-

don. — **KOVÁCS PÁL** né, a vámos-újfalusi ref. lelkész neje. Halálát légycsapás okozta; csakhamar vérméregzőzés következett be s a beteget nem lehetett megmenteni.

Szerkesztői mondanivalók.

Égő szerelem. (Virágrege). Csinosan van írva, de eszmei tartalma nagyon sovány, s az sem folyó önként, természetesen.

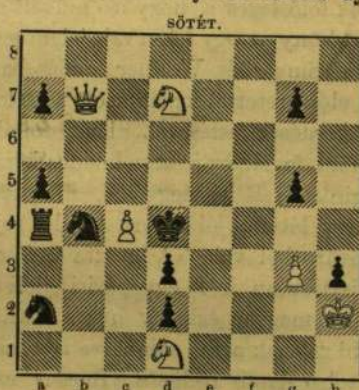
Megnyugvás. Viszontlátás. Széttört ideál. Egy éve, hogy először láttalak. Ha nem is határozott költői tehetség, de némi költői kedély látszik bennük. Legsikerültebb a második.

Alkonyathor. Szemdedben. Népdal. Hová sietsz. A verselés tűrhető, de tartalmilag mind a négy igen gyenge. Az elsőben a gyöngyvirág és piros róza kiserése a „deléle esti csillag” mellett kissé komikus. A második szörnyű dagályos; legtürethetőbb még a népdal, bár ez is csak szászor elcsépett dolgokból áll.

Debreczeni nyomdászegylet. Petőfi Sándor „Megesküdt a király” kezdetű költeményének eredeti címze „A király esküje” volt; Petőfi „Ujabb költeményei”-ben azonban az akkori politikai és sajtó-vizonyok miatt csak megváltoztatott címmel s a három utolsó verszak elhagyásával jelenhetett meg. Így került aztán „Hunyadi László” cím alatt és megcsonkított szöveggel az anthológiákba, míg nem az „Atheneum”-féle nagy kiadásban az eredeti cím és szöveg ismét helyreállított.

SAKKJÁTÉK.

1688. számú feladvány. Ochocholous Gy.-tól.

Világos indúl s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1681. számú feladvány megfejtése.

Gottschall H.-tól.

Megfejtés.

Világos	Sötét	Világos	a.	Sötét
1. B8—d8	Kc5—d6 (a)	1. H4—e2	d7—e6 : (b)	
2. b3—b4	Kd6—e7	2. H4—e2	Kc5—b4	
3. H4—b5 †	Kc7—e6 :	3. B8—d4 †	Kb4—c5	
4. B8—e8 mat.		4. b3—b4 mat.		
-
Világos.	b.	Sötét.
1.		d7—d6—d5
2. H4—e6 †		Kc5—e6 :
3. b3—b4		lép
4. b4—b5 mat.		

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Kecskemén: Balogh Dienes. — A pesti sakk-kör.

Hibaigazítás: A 41-ik számban közölt *Hindény J.*-féle feladványtól kezdve a sorszám egygyel előbbre viendő.

KÉPTALÁNY.

A Vasárnapi Ujság 42-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Madárkiállítás.*

HETI-NAPTAR, november hó.

Nap	Katholikus és protestáns	Görög-Orosz	Israélita
1Y. D 21	Mindszent	D 23	Hilár
2H.	Halottak napja	20 F.	Artemius
3K.	Pirmin pk.	21	Hilazion ap.
4S.	Bor. Károly pk.	22	Abercz pk.
5C.	Imre herceg Imre	23	Jakab ap.
6P.	Lénárd hv.	24	Aréféss és I.
7S.	Engelbert pk.	25	Marzian
		26	Demeter

Holdvilágítás. Ujhold 1-én 7 óra 49 pk. este.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**

(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Egész selyem benyomtatott foulardot frt 1.20 egész frt 4.65 méterenként (körülbélül 450 különböző minta) — szállít ruhánként vagy végzőmúra vitel- és vándor-mentesen a házba **Hennberg G.** (cs. és k. udv. szállító) selyemgyári raktára **Zürichben**. Minták postafordulattal. — **Levelekre Svájcban 10 kr.-os levélbélyeg ragasztandó.**

Csak 3 frt

Karácsonyi Ajándék.

(Emlék az elhunytakról.)

Arcképek életnagyságban bármely beküldött fénykép után. 1000 frt. Szállítást 10 nap. A ké hasonlatát készítenek vállaltat. A fénykép sörtesen marad. Karácsonyi ajándékul szánt megrendelések előbb küldendik be. **BODASCHER SIEGFRIED**, juttalomajozott műtérme, Bécs, II. Grosse-Plarrgasse 6.

Patkószögek gummi-betéttel.

Legjobb a sima kocsitakra. Teljes elhasználásig alkalmas!! Pártalépés lehetetlen! Szabadkét-tulajdonosok. **E. GÖTZE & Co.** BERLIN S. alte Jacobstrasse 79. Árjegyzékek ingyen s bérmentve.

Eucalyptus-szájesszencia!!

(Osztr.-magyar szabad, kiűntetve Párisban, 1878.) A legészserűbb, tartalomdúsabb (78% hatásos alkotórés), legelismertebb higiénikus készítmény, a szájápolásra, a rossz szag megszüntetésére, a fogak fentartására s övszer gyanánt a torokbajok ellen; alkalmazkodási és használati utasítással **Med. Dr. Faber C. M.**, hold. Miksa eszázár Ó feladeg udv. orvosától. 1 fűvescsé-vel frt 1.20. — Szétküldési raktár: Bécs, I., Bauernmarkt 3, és minden bel- és külföldi gyógyszerár- tában és illatszerekkereskedésben. 4512

HÖLGYEK FIGYELMÉBE!

A legújabb és legkifinomabb a **Dr. Haebrom-féle** arisztisztító kenőcs és bőrszépítő-szappan, ára nagy tégely 60 kr., kicsi 35 kr., szappan 35 krajczár. **Dr. Haebrom-féle** pondre (hölgygyógyor) fehér, rózsaszínű és rachel, ára 1 frt. Kapható Budapesten, **Török József** gyógyszerárban, Király-utca 12. szám, **Neruda Nándornál**, Matvani-utca és az ország minden jobbírú gyógyszerárban.

BUTOR RÉSZLETRE.

Butorokat, szőnyegeket, függönyöket kaphatnak olcsó áron minden állasu szolid évi lakók, mint hivatalnokok, lelkészek, tisztek, kereskedők **Budapest, IV., magyar-utca 1. sz. I. emelet** d. e. 8—12 és d. u. 2—6-ig. 4509

A KIS MŰVÉSZ

RAJZ- ÉS FESTŐKÖNYVE. 35 lap rajz- és 14 lap festőminta magyarázattal. Ára szines borítékba fűzve 80 kr.

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kaphatók az 1892. szökő évre szóló általánosan kedvelt dús tartalmu **NAPTÁRAK** ugymint:

- ISTVÁN BÁCSI NAPTÁRA.** XXXVII. évfolyam. Képekkel. Alapítá Majer István. Fűzve 50 kr.
- PROTESTÁNS UJ KÉPES NAPTÁR.** XXXVIII. évf. Szerk. *Lejffj. Szász Károly*. Fűzve 50 kr.
- FALUSI GAZDA NAPTÁRA.** XXVIII. évfoly. Szerkeszti *Kovácsy Béla*. Fűzve 80 kr.
- LIDÉRCZ-NAPTÁR.** XXXI. évfolyam, képekkel. Fűzve 60 kr.
- HONVÉD-NAPTÁR** (együttal katonai naptár). XXV. évfolyam. Szerkeszti *Áldor Imre*. Fűzve 60 kr.
- MAGYAR NŐK HÁZI NAPTÁRA.** XXIV. évfolyam. Képekkel. Fűzve 60 kr.
- BORÁSZATI NAPTÁR.** Szerk. *dr. Nyári Ferencz*. XIX. évfolyam. Fűzve 80 kr.

- SZÉKELY-EGYLETI KÉPES NAPTÁR.** Szerkeszti a központi választmány megbízásából *Benedek Elek*. XI. évfolyam. Fűzve 25 kr.
- NEUER ILLUSTR. VOLKS-KALENDER** für Ungarn u. Siebenbürgen. XXVII. Jahrg. Geheftet 50 kr.
- HATÁRIDŐ-NAPTÁR**, mindennemű hivatalnokok, ügyvédek, jegyzők, orvosok, gazdatisztek, utazók és üzerek számára, hasznos jegyzetekkel és 366 üres lappal ellátva, irópapíron és kemény kötésben 1 frt 20 kr.
- MAGYAR NÉP NAPTÁRA.** Szerkeszti *ifj. Tatár Fér*. Képekkel. XXXVII. évfolyam. Fűzve 25 kr.
- UJ FALI NAPTAR** egész iv 20 kr.
- NEUER WANDKALENDER**, 1 ganzer Bogen 20 kr.

Sternberg A. és Testv. Hangszer-Ipar Budapest, kerepesi-út 36

FÉNYÜZÉS (LUXUS)

A TÁRSADALMI ÉLETBEN ÉS A NEMZETGAZDASÁGBAN **Irta** **DR. GERLÓCZY GYULA**, műegyetemi tanár. Ára fűzve 80 kr.

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

GÖRÖG ÉS LATÍN REMEKIRÓK

KIADJA A M. TUD. AKAD. CLASSICA-PHILOLOGIAI BIZOTTSÁGA.

CATO BÖLCS MONDÁSAI. Szövegét megállapította, fordította és jegyzetekkel ellátta **Dr. NÉMETHY GÉZA.** Ára fűzve 40 kr. Latinul és magyarul: Ára fűzve 60 krajczár.

Hirdetések elfogadtatnak a kiadóhivatalban, Budapesten IV. kerület, Egyetem-utca 4

VÉGHLESI VERA FORRÁS

Hazánk legtisztább, legolesőbb és legjobb szén-savdús, érvényes savanyúvize, **Véghles-Szalotán, Zólyom**, mindig friss töltésben kapható a budapesti foraktárban: **Erzsébet-körut 56. szám alatt**, továbbá fűszerüzletekben és vendéglőkben! Telefon összeköttetés. Számos raktár a vidéken.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

NÉYTELEN CSALÁD

REGÉNY Irta **FRANCIÁBÓL FORD.** **VERNE GYULA. HUSZÁR IMRE.** Nyolczvan képpel. Ára fűzve 2 frt 50 kr. Vászonnkötésben 3 frt.

MEZEI EGEREK
tömeges és biztos kipisztításra ajánlom az általam készített és már eddig is sok előkelő uradalmakban, nagyobb gazdaságokban, ugyancsak több községekben a legjobb sikerrel használt

EGÉRMÉRGET
labdac alakban, eddigi tapasztalatok szerint 1 holdra 1-2 elegendőnek bizonyult; 100 kilo ára 45 frt, egy 5 kilós láda 3 frt o. é. Bővebb értesítéssel bérmentve szolgálok. Sipőcz István gyógyszerész, Pécselt (Baranyamegye).

PARIS
GRANDS MAGASINS DU
Printemps

NOUVEAUTÉS
Ingyen és Bérmentve
küldjük a legújabb divatokat tartalmazó nagy illusztrált Catalogust a téli évadra.
Megkeresések czímzendők:

JULES JALUZOT & Co
PARIS

Ugyancsak bérmentve küldetnek a *Printemps* oriasí raktárán levő szövetek mintái, árat és fajt lehetőleg meghatározni kérünk.
Expeditio Magyarország részére portómentesen 25 franktól kezdve.

Vámmentes küldemények föltételei a Catalogusban. Továbbító-és vámkezelési házunk: **Salzburgban, Mozartplatz, 4.**
Levelezés Magyar nyelven.

A nagy krach!

A NEW-YORKI és LONDONI események az európai szárazföldet sem hagyták érintetlenül, minek következtében egy nagy ezüstáru-gyár késztetve éri magát, hogy az egész készletét, a munkadíj csakoz megterülésével, elajándékozza. — Ezen megbízás keresztülvitelével én vagyok meghatalmazva. Ezért

- elajándékozom**
- 6 drb legfin. evőes, valódi angol pengével
 - 6 " amerikai szabadalm. ezüst villa egy darabban
 - 6 " ezüst evőkanál
 - 12 " ezüst kávéskanál
 - 1 " ezüst levestemerő
 - 1 " ezüst tejmerő
 - 6 " angol Viktoria-tálca
 - 2 " hatáskelő asztali gyertyatartó
 - 1 " theasztró
 - 1 " legfinomabb csukorhintő.
- 42 darab összesen.

A fent elősorolt 42 tárgy azelőtt 40 forintba került és most ezen 6 frt 60 kr.-nyl potom áron kaphatók. Az amerikai szabadalm. ezüst teljes anyaga fehér fém, a mely ezüstszínét 25 évig megtartja, a miért keszség nyújtatik. Bizonyításul annak, hogy ezen hirdetés

nem szédelgésen

alapul, ezennel nyilvánosan kötelezem magam bárkivel szemben, hogy a meg nem felelő árúkat a pénz minden kifogás nélkül visszadom, ezért ne mulassza el senki ezen **gyönyörű garanti-
turát** megszerezni. A szétküldés csak postautánvétellel, vagy a pénz előleges beklldése esetén, eszkozteltetik. Különösen ajánlható a hozzátartozó tisztító-por. 1 doboz ára használati utasítással 15 kr.

PERLBERG P.

szabadalmaz. amerikai ezüstáru-gyár igaznöksége
Bécsben, II., Rembrandtstrasse Nr. 33.

Külsőn a kisküldvényekből:
A 6 frt 60 kros 42 dbból álló küldeményvel nagyon meg voltam elégedve, kérem sziveskedjék nekem újólag az alábbiakat megküldeni. Triest, 1891 június 1. *Lovag Fumés Ernő.*
A szab. ezüst-terítéket megkaptam, nagyon meg vagyok vele elégedve és kérem sziveskedjék nekem postafordul. meg az alábbiakat megküldeni. — Tancz (Magyarország), 1891 márcs. 26. *Redf Königsseg Fidei.*

Nincs többé köhögés!!
MELI- ÉS TUDÓBAJ ELLEN!

Dr. med. Fáykiss szepei kárpóti növénykivonat
Egy üveg ára: használati utasítással 75 kr.
Cukorkóka 1 doboz 35 kr. **Tea** Egy csomagal 1 csomag 30 kr. **Tea** 50 kr. kú 35 kr.
Tizenöt év óta legjobb eredménnyel használják köhögés, rekedtség, katarrhus, hökhurut, náthálás (influenza), szék-méllóság, tüdőgyulladás stb. ellen. Eredetiben kapható **Fáykiss József „nagy Kérlő”-hoz** címzett gyógyszerárában Budapestben, továbbá **Török József** gyógyszerárában, Király-utca. — Postai megrendelésre azonnal eszkozteltetnek.

Legjobb és Leghíresebb
Pipere Holgyor
La VELOUTINE
Különleges Rizpor
BISMUTTAL VEGETIVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Különös figyelemre méltó!

A hírneves Dr. FORTI-féle Sebtapasz,

mely oroslato, érlelés s fájdalomat csillapító hatása által biztos és gyökeres gyógyulást eszközöl torokgyulladás, bőrkés barnaság (Grop, Angina), különféle sérülések, harapás, szúrás, égés vagy forrasztás által támadt sebek, darázs- és méhcsípés, bujassenyves és egyéb konok fekélyeknél, szódásoknál meglepően gyors fájdalomcsillapításra.

Különösen hatásos idült dagasztok, genyvedések, macskos leheltyek, és mindennemű genyvedéseknél, mirigydagasztok és gúnyos fekélyeknél, körömfolyás, ujféreg, körömméreg, fagydagasztok és helyi csúzdál sikeres alkalmazatik ugynevezett gyermekoklábatnál, Tejszédes és a női mellnek és által támadt gúnydása- és megkeményedéseknél nem eléggé ajánlható. Oly sebekre is, melyek a betegágyban való hosszas fekvés által gyakran támadni szoktak, nincs hatásosabb szer, miután e néha életveszélyes sebek gyógyulása s sebtapasz által biztosan és meglepő gyorsan következik be.

Eldőnyeltapasz vagy mustarizst-borogatások után használva, Dr. Forti sebtapasza valóóságos enyhítő szer, éppen ugy plócsák használata után a vérzések rögtön beszünetesére és hogy a hosszabb, gyakran veszélyes utóvérzés elkerültessek. Ezen sebtapasz turistáknak is feltétlenül szükséges a lábak és egyéb testrészek kisebbedése ellen.

Ezen megbecsülhetetlen gyógyszer, a melynek jelesége kétségtelenül a leghitelesebb szemlelők bizonygítványai által már rég el van ismerve, igazolja elterjedt hírnevét, rendkívül, még idült bajoknál is mindig eszalhatatlannul kipróbált hatása által, mindélfogva a szenvedő emberiség javára méltán legjobb ajánlást érdemel.

Arak esomagonként használati utasítással együtt: Kisebb 50 kr. nagyobb 1 frt. Postán az ár előrakldése vagy utánvétellel mellet 10-30 kral több. Postán csak nagyobb csomagok küldetnek szét. Valódi minőségben kapható:

Főraktár: **Budapest: Török József dr. gyógyszerárában, király-utca 12.** és a legtöbb itteni fővárosi nemkülönbön külföldi, valamint Magyarországon nagyobb városokban gyógyszerárákban. — A készítő czimre: **Forti László, Budapest (Buda), I., Várolok-utca 14. sz. alatt.**

Óvás! A hírneves Dr. Forti-féle sebtapasz a különböző is felszabadulása ismeretes. A legutóbbi időben e kipróbált gyógyszer fővárosi nemkülönbön külföldi, valamint Magyarországon nagyobb városokban gyógyszerárákban. — A készítő czimre: **Forti László, Budapest (Buda), I., Várolok-utca 14. sz. alatt.**

erője sebtapasz mellett, egy újabb Forti-féle sebtapasz jutott forgalomba, mely a Dr. Forti-féle eredeti sebtapasznak valószínűleg csak halvány utánzása. Óva intjük tehát a nagyérdemű közönséget, hogy a Forti-féle sebtapasz **Dr. Forti-féle sebtapasz** tovésztendő öste a Forti-féle sebtapaszról, mely sem színére, sem szagára nézve nem hasonlít az eredetiéhez. Ez okból a Forti-féle sebtapasz csak akkor fogadható el a Dr. Forti-féle sebtapasz gyanánt, ha az a használati utasításon

amellékelt alaku védjeggyel és **FORZI LÁSZLÓ** eredeti kézir-gyével s azon-kivül a csomag külsőjén dombor nyomatu védjeggyel van ellátva. Tiszt. Budapest! 1891 október hó. **Forti László.**

Forti László

45. SZÁM. 1891. BUDAPEST, NOVEMBER 8. XXXVIII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és egész évre 12 frt fél évre 6 • **POLITIKAI UJDONSÁGOK** együtt 4 • **Csepán a VASÁRNAPI UJSÁG** egész évre 8 frt fél évre 4 • **Csepán a POLITIKAI UJDONSÁGOK** egész évre 6 frt fél évre 3 • **Külföldi előfizetőknek a postallal megfahozott viteldij is csatolandó.**

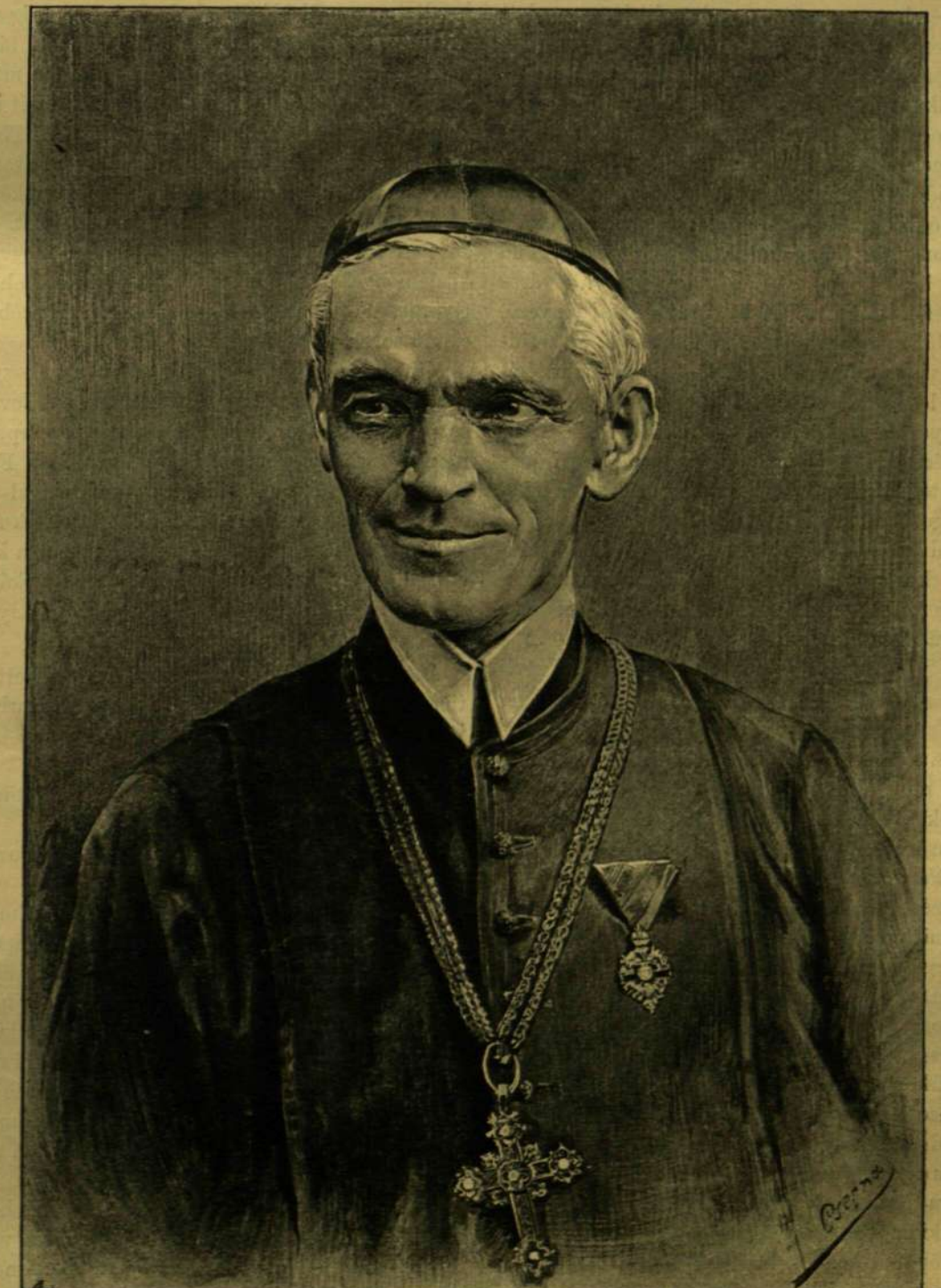
AZ ÚJ HERCEGPRIMÁS.

Az alkotmány visszaállítására óta lefolyt huszonnégy év alatt ez az első eset, hogy az ország egy felelős magyar miniszter ellenjegyzése mellett kap hercegprimást. A boldogult Simor Jánost közvetlenül a magyar miniszterium kinevezése előtt ültették a győri püspökségből az esztergomi érseki székebe, s az ő elhunytával jutott a magyar kormány először azon helyzetbe, hogy a hazai katolikus egyház vezető kezét adjon. Úgy látszik, hogy Győrnek e fontos feladatban hagyományos szerep jutott. Az elhunyt primás ott élte át azt a tevékenységét, a mely közvetlen kiindulásul szolgált Esztergomba szözlittatására. Kevés hja, hogy ugyanez történt Vaszary Kolossal is. Rá nézve, a közvetlen kiindulás ugyan nem Győr, de a szerzet intézeteiben töltött munkásságából Győrnek jutott a legtöbb idő. Alig hagyta el Simor a püspöki széket, Vaszary került be székhelyére, mint gimnáziumi igazgató s tizenöt évig vitte köztisztelőben e tisztét. Öt év előtt felvonult vezérnek Pannonhalmára s ma Magyarország hercegprimása. Bizony kiszámíthatatlanok az élet útjai. Tegnap az ország főpapjai között egy egyszerű szám, — a szerzetes szerénysége föltűnést kerülve dolgozik, — ma Magyarország püspöki karának élén a legelső. Ez szokatlan dolog. Ezer évben egyszer fordul elő. De az ő igazi lélekemessége, — melyért bálványozták pályatársai, — megszokottá fogja tenni ezt a dolgot újabb körében is, csakhamar. Ránk nézve teljesen mellékes, hogy kik voltak a kormány jelöltjei; ránk nézve a lényeges az, hogy a ki meglett, beválják. Kormányok elmúlnak, a primások hosszú életűek. Nem az a kérdés, hogy ennek vagy amannak a pártnak kedvére van-e a primás. A primás nem a pártoké, a primás az országé. Nekem úgy tűnik föl, hogy az országnak nincs oka elégedetlennek lenni.

Ránk nézve két főszempont létezik a hercegprimási széket illetőleg. Nekünk jó pap és jó hazafi kell. — A jó pap alatt értem a szorosán vett egyházi életet, hogy méltó tisztelő tárgya legyen az a hívekre s azok közvetlen vezetőire egyaránt; értem azt, hogy egy fölvilágosult, emelkedettséggel gondolkozó tiszta fő, mindenkor tanácsot tartson a szívével is a dolgok eldöntése előtt, s hogy a kibékítés szelleme lengje át ellentétek kiegyenlítésére hivatott ténykedé-

seiben. A hazafi érzelmét nem szükség magyarárgatnom. Annak az az értelme, hogy a mire a nemzet szíve megdobban, az megrezzentsze az övét is. Magyar szellem egyházban, iskolákban, magyar ipar, magyar művészet, magyar irodalom

a jelszók. A ki ezt a zászlót lengeti Esztergomból, az a mi hercegprimásunk. Vaszary Kolosnak eddigi működése sok reménnyel kecsgetet ezen két főszempontot illetőleg. Hogy jó pap, ahhoz szó nem fér. Közel

VASZARY KOLOS, ESZTERGOMI ÉRSEK, MAGYARORSZÁG HERCEGPRIMÁSA.

A helyett, mint ez az ipartörvénybe ütközőleg gyakran történik, hogy

HELYISÉG-VÁLTOZTATÁS

ürügye alatt divatból kiment árúkat MÉLYEN LESZÁLLITOTT ÁRAKON kínálnánk, egyszerűen a t. vevőközönség becses figyelmébe ajánljuk óriási nagy és folyton új választéku raktárunkat

SZŐNYEGEK BÉN

a legújabb mintákban, s legnagyobb választékban, továbbá

függönyök- és butorszövetekben

a legjutányosabb árak és feltételek mellett.

Stambul és Smyrna szőnyegeinket □méterenkint 9-10 frttól feljebb, teljes méretért kezeskedve.

Nagy vászon- és pamutáru-raktárunk

továbbá: fehérnemű-, menyasszonyi kelengyék- és ágynemű-készletről szóló 300 ábrával ellátott árjegyzékünket ingyen és bérmentve küldjük.

KUNZ JÓZSEF ÉS TÁRSA

magyar kir. szabad. nagykereskedők, cs. és kir. ndvari szállítók,

Budapesten, V-ik kerület, Deák-tér.